

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**[Super Digesto veteri. 2]Lectura super secunda parte
Digesti veteris**

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 6. Feb. 1492/93

De conditione causa data: et causa non secuta

[urn:nbn:de:bsz:31-318397](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-318397)

De conditione cā data: z cā nō secuta.
 Quia dictum est. s. de conditione certi genera-
 li: sequitur videre de spāli. Itēz quod hic dicit de
 cōditione causa data dicit glo. z bene q̄ ponit i
 proprie: vt. l. damus. in prin. j. de condi. inde. z
 ibi videbitis. Bar.

Jobrem. Dati ob cāz
 cā secuta ces-
 sat repetitio. secus si cā nō sit secu-
 ra siue fuerit expressa: siue ab vtra-
 qz parte tacite intellecta. h. d. cu. l.
 sequenti. C. In. s. si parēdi op. de. l. si repetendi
 . C. eo. Solu. ibi cā tacite ab una tm̄ parte fuit in-
 tellecta: hic fuit tacite actuz ab vtraqz parte: ga-
 veniebat ex natura actionis. adde qd̄ no. de ver-
 bo. ob. l. triticum: simile in. l. nō ois. s. si cer. pe.
 C. Scōo op. d̄r hic q̄ implēdo cōditionē nō vi-
 det quis adire hereditatez quod pater: q̄a pōt
 repudiare. Cōtra. vt. l. iaz dubitari in fi. ff. de he-
 redi. isti. So. dicit glo. ibi loquit in filio suo qui
 iplendo cōditionēz statim est suus heres: hic lo-
 qtur in extraneo. probat in. l. cōditionibus pu-
 pillus. j. de p̄di. z demō. Ista so. nō est bona ha-
 bito respectu ad ius p̄torium qd̄ p̄cessit benefici-
 um abstinēdi suis: vt. j. de acq. her. l. cū bonis.
 Sed bene est bona so. habito respectu ad ius ci-
 uile: z ideo ponit alia solutio z vniuersalior: tm̄
 clarius dic aliquantulū. Quedaz est p̄ditio que
 p̄sistit in nuda volūtatis expressione circa ipsaz
 aditionem: tunc iplendo cōditionem videt adire:
 vt. d. l. iam dubitari. in fi. Quāqz cōsistit cōdi-
 tio circa aliud: z tūc aut est certum q̄ iplēuit cō-
 ditionem aīo adēundi: z habet pro adēunte: vt
 hic aut nō aīo adēundi: z hoc cōstat: vel dubita-
 tur quo aīo fecerit: z habet pro nō adēunte: vt
 hic: ita debet itelligi. j. de acq. her. l. cū bonis. z
 . l. antistius de cōdi. isti. l. si q̄s ita: z qd̄ ibi no. fa-
 cit qd̄ no. de iof. testa. l. q̄ de iof. iof. Bar.

Edet si falsum. Gl. idu
 cit hāc
 . l. ij. ad. q. de muliere que dedit dotez vi-
 ro qm̄ m̄fomium nō cōstabat de iure. de quo
 dicit vt in. l. i. C. e. z in. l. i. j. de cōdi. sine cā.
 Ex. l. sequenti.

Quā possit agi vt fiat instrum̄ de eo q̄ cōuentū
 est: ibi. Op.

Edi tibi. Si pecunia datur ne-
 q̄s ad iudicēz euoce-
 tur nō pōt repeti: lz de nō vocādo nō ca-
 ueat. secus si ad iudicē quis vocef. h. d. Op. da-
 tum ob cām pōt repeti ex p̄nia: vt no. j. p̄ximo
 . s. z. l. si pecuniam. in prin. So. dicit glo. iō hic
 nō habet locū p̄nia: quia res nō est itēgra. dedi-
 enim pecuniam ne ad iudicem iret quasi decidi z
 veritatis est expressiuum: q̄a in veritate transēgi
 z decidi tecum ex quo pacto tibi adest pecunia
 quā tibi dedi: z mibi adest exceptio quā parasti
 mibi ex cōuentione: ita vult dicere prima glo. z
 v̄z dicit in casu p̄posito. Possumus ēt dicere
 z generalius loq̄ q̄ est spāle in cōtractu transac-
 tionis: qui lz sit cōtractus inominatus nō est lo-
 cus p̄nie: vt. l. quāuis. C. de trasac. istam nō seq̄-
 tur Ja. bu. sed p̄mam. Etel possumus loq̄ largi-
 us siue sit trasactio: siue sit aliud pactū simplex.
 dum tm̄ fiat cā finiendaz: litiū nō est locus p̄nie
 vt hic z dicta. l. quāuis: modo habemus p̄mam
 glo. Quidā vero largius adhuc loquunt q̄
 in omni pacto qd̄ sit cā liberationis nō est locus
 p̄nie: vt. j. l. p̄xima. s. i. qd̄ nō placet. C. Venio
 ad sequētē glo. que op. z eius oppositiōes nō
 vident adaptari ad tex. naz in nulla parte hui?

. l. d̄r q̄ nō debeat catteri. sed d̄r q̄ si nō cauetur
 nō pōt p̄dici. tm̄ ex hoc videt tex. inuere q̄ caue-
 ri nō debeat: si enim hoc deberet caueri ex natu-
 ra cōtractus tacite hoc videt actuz ab vtraqz
 parte: vt. l. cu. qd̄. s. si cer. pe. ergo si nō fieret lo-
 cus esset p̄ditioni: vt. s. e. l. i. s. i. z ibi no. C. Ad
 istud ergo op. z videt q̄ imo debeat caueri: vt
 . l. in oibus. s. de iudi. So. dicit glo. ibi loquit in
 dādīs: hic in faciēdis: mirabilis intellectus est il-
 lius. l. in oibus nec. l. probat: imo est contra. l. q̄
 dicit idistincte quēlibet creditorē in diem posse
 petere cautionē: vt. j. de priuile. credi. l. si credi-
 tores z. l. in possessiōem. j. ex qui. cau. in pos. ea.
 videt ēt cōtra. l. hax. z. l. egi. s. si ser. ven. z etiā
 p̄tra. l. isulam in fi. j. loca. vbi in facto cauef. vñ
 soluit glo. scōo q̄ hic nō fuit actuz expresse q̄ ca-
 uerit. Iste intellectus est mirabilior q̄ primus. i
 nuit enīz q̄. l. in oibus: nō habet locū: nisi i eo q̄
 tenet ad diem ex obligatione expressa: sed hoc
 videt cōtra regulam. d. l. cum qd̄. si cer. pe. quia
 tm̄ valet tacitum quantum expressum: z cōtra pre-
 dictam regulā. l. si creditores de pri. cre. C. Alij
 dicūt q̄ hic loquit in cōtractibus stricti iuris ibi
 in bone fidei: z hoc tenet glo. in aliquibus locis:
 vt. d. l. in oibus. s. de iudi. z. l. ij. s. i. so. matri. qd̄
 est falsum z cōtra dcām. l. si creditores. de puile.
 cre. z. l. in possessiōe. s. i. qui. ex cau. in pos. ea.
 z. l. in oibus. dic ergo q̄ hic nō debet caueri: q̄a
 cautum est debitori p̄ exceptionē quā habet: ut
 . l. i. s. si debitori. j. vt in pos. le. facit qd̄ no. j. e. l.
 si pecuniam. s. plane. In glo. in verbo restitutu-
 rum. C. Tertio op. de. l. mutiane. j. de p̄di. z de
 mō. So. ibi loquit in vltimis volūtatis hic in
 cōtractibus dicit glo. tenet ergo q̄ cautio mu-
 tiana nō habet locum in p̄tractibus. Aliud sen-
 tit glo. in. l. siue apud acta. C. de trasac. z ibi dixi
 z dixi etiā in. d. l. mutiane: vbi glo. tangit. tan-
 git etiam de verbo. ob. l. si ita stipulatus: tangit
 etiā in. l. i. C. de pac. in fi. glo. magne. Quil. ex
 aminat hic: nō ē nostra materia: dic vt plene di-
 xi in. d. l. mutiane. Tamē quātum ad p̄posituz
 dico q̄ cautio mutiana prestat a volente: vt ha-
 beat vim cōditionis implete: non aut exigif ab
 inuito: z ita loquit hic. vnde si pecunia nō esset
 hic data creditori: sed esset cōuentuz de dando
 sibi ne ad iudiciuz eatur: z ipse veller cauere de
 nō eundo: an cauedo videat implere cōtractuz
 ex parte sua: ista est materia. l. siue apud acta. C.
 de trasac. C. Quarto op. de. l. si pecuniam. s. pla-
 ne repromittere. j. eo. glo. dicit dic vt ibi z bene
 quia ideo hic nō cauetur: quia reo est cautum p̄
 exceptionem: ut dixi. ¶ Op. extra glo. z videt
 q̄ semp possim agere: ut fiat mibi instrumētum
 de eo quod cōuenit iter nos: vt. l. sicut datā. C.
 de libe. cau. de fide instrum. l. plures apocis. So.
 si ego uellem petere: ut mibi fiat instrumētuz in
 quo appareat q̄ ego dedi tibi cētum ne ad iudi-
 cem iretur hoc posset fieri p̄ iura cōtraria. sed si
 peto ut caueas de nō eundo hoc nō possim: ut
 hic. Rō: quia hic plus peto. s. ut de nouo obli-
 geris de nō eundo ad iudicem: sed in p̄mo nō
 peto q̄ caueas de nō eundo: sed ut facias appa-
 rere instrumētū de eo qd̄ actum est dixi plene
 in. l. si finita. s. elegāter. de dam. ifec. Si tm̄ dcām
 instrumētū nolles facere: nō credo q̄ ob hoc da-
 ret cōditio ob cām. nam q̄ de hoc facias instru-
 mētum nō fuit actum tacite uel expresse: sed ue-
 nit ex eq̄tate officio iudicis merito defectus illi-
 us cause hāc cōditionē nō parit: z hoc modo ēt
 possemus itelligere. l. istā: z tm̄ hoc oīa p̄traria
 que in glo. signant nō facerēt cōtra eam: q̄a po

sito q̄ quis cogere ad catēdū nō cogit ideo: quia tacite uel expresse fuerit actū. **C**ultimo q̄ ro hic dī q̄ si itur ad iudicem reus q̄ dedit pecuniam pōt repetere. quero an ēt poterit exceptionē obijcere? Rūdeo ista est materia illius. l. difficilis ubi pactum. C. de trasac. dic ut ibi dixi. **B**artolus.

Idem erit. Si do pecuniam: ut stichū manumittas: nō potest repeti: q̄ nō cauet de manumittendo: nisi fuerit actū: sed pōt repeti si dātem peniteat: vel nō manumittat: nisi q̄ debebat manumittere casu fuerit ipeditus. h. d. **O**p. q̄ iste h. sed si tibi: supstat ppter pcedētem. **S**o. in prin. volebat repetere: q̄ nō cauebat. **I**n h. sed si tibi: volebat repetere: q̄ nō manumittebat: vel ex pnia. **C**scōm hoc op. ad prin. z videt q̄ caueri debeat: ut. l. si pecuniā. §. plane. j. eo. nec pōt dicere q̄ ei q̄ dedit pecuniā sit cōsultrum p̄ exceptionem s̄m q̄ dixi in prin. l. **S**o. si ponimus datuz: ut stichus manumittat simpliciter non adiecta die vel cōditiōne: tūc dico q̄ nō pōt peti cautio cum sit in p̄tate actoris petēdi statim q̄ manumittat: ut videbis no. j. l. p̄xima. **S**ed si ponimus q̄ fuerit actum de manumittēdo ad diez: tūc fateor q̄ pōt peti cautio. si tñ nō prestat nō iducit cōditiō ob cām: q̄ nō petif ex eo q̄ fuerit actum tacite vel expresse: ut mō dixi in prin. **C**scōo op. z videt q̄ non sit locus p̄nie: ut. s. ea. l. in prin. **S**o. ut ibi dixi. **T**ertio op. ad h. q̄ si ita: z videt q̄ sibi cōtradicat: dicit enim q̄ nō pōt ante diē repeti: nisi peniteat. nam repetēdo vī eum penitere: ut. l. actione. in prin. pro socio. **C**So. z aduerte: q̄ hoc est valde subtile. **J**uriscōsultus hic respexit mediū per q̄ in libello cōcludit. **A**ut enim cōdico: q̄ nō manumisi sti ante diē: z tunc succūbam: aut cōdico: q̄ me penitet z obtinebo: tunc fateor q̄ ista pnia p̄bat per istum libellum: z hoc videt sentire glo. **I**tem op. dī hic q̄ post diē pōt repeti. **C**ontra. C. si man. ita fue. alie. l. si is. z. j. eo. l. si pecuniā. §. i. in fi. §. glo. p̄ solutione vacillat multum hic z in p̄trarijs: z in. l. naturalis. §. at cum do. j. de prescrip. ver. tu tñ ex oibus: ut habeas claritatem dicas: aut ego do tibi seruum meū: ut cuz manumittas ifra certum t̄ps: tunc aut fuit cogitatum de certo actu manumittēdi: z post diē nō efficiat liber ex p̄stitutione: ut. j. de verbo. ob. l. q̄ rome. §. flauius: z ibi no. **A**ut nō fuit actū de certo actu: z tūc efficiat liber. ut. l. si pecuniā. §. i. in fi. j. eo. cum si. **A**ut nō dedi tibi seruum meū: sed dedi tibi pecuniā: ut tuū manumittat: z tūc ego emi seruum tuū: z apud te dimisi ut manumitteres: z tūc post tēpus efficiat liber ipso iure ex cōstitutione. l. si is qui. C. si man. ita fue. alie. **A**ut nō emi: sed sic simpliciter dedi pecuniā: ut manumitteres: z tūc post tēpus cōstitutio nō facit eum liberū: ut hic. z. l. naturalis. §. at cū do. j. de prescrip. ver. z. l. nō ois. in prin. §. si cer. pe. q̄ q̄d ibi glo. dicat. **A**ut dubitat vtrū emerim vel nō: z tūc aut dedi pecuniā nō numeratā: sed tanq̄ spēm in sacculo: z nō fuit emptio serui: ita loq̄tur hic s̄m vna z lec. z. d. §. at cū do. **A**ut dedi pecuniam numeratā: z tunc aut illa correspondet vero precio serui: z p̄sumit emptio: ut. d. l. si is. C. si man. ita fue. alie. **A**ut nō correspondet vero p̄cio: sed multū minus: z tūc nō videt ēptio: sed p̄tractus inominatus: ut hic s̄m **P**etrum z quosdam alios modernos. **Q**ue distinctio vī p̄bari de re. iur. l. semp in stipulationib: z q̄d ibi no. **R**ō predictoz est: q̄ q̄ ego emi videor t̄

bi tradidisse seruum p̄p̄riū merito succedit p̄stitutio post tēpus: z facit eum liber: ut. l. si pecuniam. §. i. j. eo. z ad predicta facit q̄d no. p̄ **L**y. C. eo. l. si liber. z p̄dicta oīa intelligas: nisi p̄ditio serui repugnaret: q̄ ex aliqua cā forte ad libertatē p̄ducī nō posset: ita ēt intelligit hic s̄m vnam solutionez. **Q**uq̄ do tibi pecuniā: ut manumittas seruum alienum: tūc nullo casu post tēpus p̄stitutio succedit ne dño fiat iniuria: z hoc modo etiā pōt itelligi hic s̄m aliam lec. z dictus. §. at cuz do. **C**Enio ad h. sed si stichus: dicit hic q̄ si stichus deceffit ante moram cessat repetitio. **C**ōtra. j. eo. l. si pecuniā. §. sed vbi. **S**o. dicit q̄dam cessat repetitio quasi cā non secuta ut hic. sed ex pnia cōpetit: ut in cōtrarijs quo casu q̄i ago ex pnia debet distinguī: ut dī in. l. cōtraria: z hoc verū. **C**Enio ad h. quimimo: dī hic sticho mortuo p̄petere conditionez. **C**ōtra p̄ditio ob cām dat̄ ad repetēdum q̄d est datum nō ad p̄sequēdum q̄d est p̄missuz: ut. l. i. in fi. de re. p̄mu. **S**ol. dicit q̄dam q̄ hic loquit de certi p̄ditiōne generali. **A**lij q̄ hic loquit de actiōe p̄scrip. ver. que pōt appellari p̄ditio: ideo q̄ p̄sonalis est actio z ista cōiter tenet. **A**lij dicit q̄ hic est casus sp̄alis in quo dat̄ p̄ditio ob cām ad p̄sequēdum p̄missum: simile. j. eo. l. si pecuniā. §. item figs. z. §. sed si accepit. h. cōiter ista nō tenet: ut ibi dixi. **C**O. p. z vī q̄ p̄petat actio de dolo: ut. C. de dolo. l. cum p̄ponas: ergo p̄ditio de qua loq̄tur hic cessat: ut. l. i. z. ij. de dolo. **S**o. si hic intelligas q̄ loq̄tur de certi p̄ditiōne generali nō obstat: quia p̄curret cuz actione de dolo tanq̄ generalis. sed si intelligis de actione p̄scriptis verbis dicit glo. q̄ ibi fuit cōtractus factio ut des: hic fuit do ut facias: certe illa est multum difficilis. l. tñ quantū ad p̄positum si uolo agere: ut obseruent p̄missa p̄petit actio p̄scriptis verbis ita loquit hic. **S**i vero uolo repetere id q̄d est datum sigdem est repetibile habet locum p̄ditio ob cām: ut per totū istuz ti. sed si nō ē repetibile tūc habebit locū actio de dolo: q̄ dolo tui fui inductus ad hoc faciēduz: ut dicta. l. cum p̄ponas: loq̄tur enīz cū est data libertas que nō pōt repeti. **C**ultimo q̄dam dicunt ex hoc. §. q̄ mora iducit hāc p̄ditionez quod glo. nō placet: dicam in dicta. l. si pecuniā. in prin. j. eo. **B**ar.

Si liber homo. Si cā ob quā dat̄ sequatur de facto: z nō d iure p̄petit repetitio: nec distinguif scīs an ignorās q̄s receperit. h. d. **C**Mo. s̄mariuz. **C**O. p. de. l. si p̄curator. §. si liber hō. j. mā. **S**o. ibi dedit de pecuniā p̄tinetē ad manumittentē hic ad manumittendū. **B**ar.

Si quis quasi. Si pecunia datur: ut aliqd ex certa cā sequat: si illud postea seq̄tur nō tamen ex eadem cā p̄petit repetitio. **I**tez defectus cause a dante tñ in mente retētus hanc p̄ditionem non parit. h. d. **C**O. p. q̄ filius nō debeat corrigere p̄rem: ut in auē. de nup. §. z ita. **S**ol. circa distractionē: z administrationē bonoz non debet corrigere: ut ibi. z. l. cum oportet. §. nō aut. C. de bo. q̄ libe. sed de iure pōt ut hic: ita dicit glo. posset etiāz eū circa administrationē bonoz corrigere q̄i eius p̄dialitas esset multa. C. de sen. pa. l. si. z. j. ad trebel. l. i. p̄erator. **C**O. p. q̄ hic nō competat repetitio: quia cā ob quam data est pecunia secuta est. s. libertas: z fuit secuta de iure. s. ex testamēto. **S**o. huius timore dicunt q̄dam q̄ hic datur cōditio sine cā non ob

cām. Tu dicim glo. aut debebat hic libertas p
 fideicommissum aut directo. Si p fideicommissum
 z secuta est manumissio nō pōt habere locū cō
 ditio ob cām: sed sine cā. nam cā secuta est: z sic
 cessat ob cām. sed quia cā dandi fuit iniusta: id
 habet locum sine cā. mibi videt qz etiam tūc cō
 petat cōditio ob cām. nam cā prima ob quā pe
 cunia dat est: vt relictum libertatis purificetur:
 vt. s. eo. l. i. §. i. sed istud nō est secutum: ergo h3
 locum p ditione ob cām. Si vero erat relicta liber
 tas directa: tunc dicit glo. qz ppetit cōditio sine
 cā tanq̄ generalis. Item cōditio ob cām: quia
 nō habet libertatē ppter eam dationē quā fecit
 qd̄ requirit: vt. s. proximo. §. Alibi videt qz si
 pecunia fuit data post aditā hereditatē: tūc di
 cit glo. vey simpliciter: qz iaz erat liber homo.
 Si vero fuit data ante: cuz iaz nō esset liber hō:
 tunc est dicēdum idem qd̄ in libertate relicta p
 fideicommissum. C Itē op. z videt qz sufficit li
 bertatē sequi quocūqz mō: vt. l. cuz seruus. j. de
 ver. ob. So. expone: vt ibi in glo. z et hic. z ces
 sat p trarium: qz debet itelligi dūmodo habeat
 libertatē per eum cui pecunia est data: vel pmis
 sa. C Sed ptra hoc op. quātum ad exceptiōem
 parādaz nō refert a quo fiat: dūmodo fiat: vt. l.
 si puellam. C. si man. ita fue. alie. ergo q̄tum ad
 defendēdum heredes ne cōueniant cōditio
 ne ob cām: nō refert a quo fiat. So. vt dicam vo
 bis. j. eo. l. si pecuniā. §. i. C Quero vtrū ista pe
 cunia possit repeti p ditione indebiti. glo. hic di
 cit qz nō: quod dicit vt dicit in. l. is cui hereditas
 j. de p di. indebi. C Venio ad h. q̄ q̄. z op. de
 l. si quasi. j. de pigno. ac. So. ibi fuit cā ab vtra
 qz parte in mēte retenta: hic ab vna tm̄. facit qd̄
 no. s. eo. l. i. §. i. z. s. si cer. pe. l. nō ois.

Subtilius. Si qd̄ meum ē tibi tra
 do tanq̄ tuum nō trās
 fero dñium. h. d. Jste. §. continat cum pcedē
 ti. vnde magis deberet esse versi. q̄. §. Aliteri
 am istam que tractat de errore qui ipedit trans
 lationē dñij habuisti i. l. cuz fundus. §. seruū tu
 um imprudens. s. si cer. pe. dicemus in. l. i. s. de
 offi. procu. ce. z dixi in. l. eius qui i prouincia. s.
 si cer. pe.

Quamquā Habet p ditione pro im
 pleta qñ is qui iplere
 debet impedif factio eius: q ex implemēto tene
 tur. Op. de. l. si peculū. §. de illo. j. de sta. li. So
 lu. ibi prelegatum erat peculū seruo: hic secus.
 C Op. qz nullum est hic heredis impediētis
 cōmodum. nā tenet legatario actione in factū:
 vt dī in fi. tex. Glo. rñdet qz est cōmodum: quia
 tenet ad. x. in genere nō ad illa que erant in pe
 culio: certe hoc cōmodum modicum est. dicas
 ergo qz datur hoc cōsiliū heredi de rigore: s3
 de equitate succurrit legatario per actionē in fa
 ctum qua equitate cōsiderata nullum est cōmo
 dum heredis. C Op. qz de equitate etiaz videt
 qz ei in cuius psona dī impleri cōditio nō subue
 niatur: vt. j. si quis obmis. cau. testa. l. si qz sub
 cōditiōe. So. illud qd̄ est soluedum in vi cōdi
 tionis ex testamēto: non pōt peti de rigore: nec
 de equitate: vt. l. cōtraria: sed hic equitas sūdaf
 ex alio q̄ ex testamēto. s. quia heres seruū volē
 tem soluere ipediuit. Bar.

Si quis accepto. Si cā
 prop
 ter quā debitor liberatur nō implef agi
 tur: ut in pstinā obligationez reponat. C Pro
 declaratione huius. l. quero quid cōdicat. glo.

distinguit notabiliter. Aut debitū quod fuit re
 missum erat liqduz: z cōdicatur ipsa pecunia: ut
 j. e. l. si mulier. Aut nō erat liquidū: sed erat for
 te in diem: uel sub cōditiōe z cōdicatur: vt in p
 stinam obligationē reponatur: vt. j. de iure do.
 l. l3. C Ad hoc op. de. l. ob cām. j. de prescrip.
 ver. Solu. fm veram solutionē fateor qz posset
 agi cōtra cessantem adimplere pmissa actiōe in
 certi. s. prescrip. ver. vt ibi: z etiam cōditiōe ob
 cām vt hic. C Op. de. l. l3. j. de iure do. Sol. ibi
 acceptilatio habebat tacitā p ditionem si matri
 monium sequeret: hic nō. C Extra op. de. l. cū
 mora. C. de transac. vbi nō datur p ditione ob cau
 saz. So. ibi actio que erat remissa nō poterat ex
 cōsensu partiu3 restaurari: vt querela iofficiosi.
 Item actio descendēs ex delicto: vt. l. si vnus. §.
 pactus. s. de pac. merito: nō pōt cōdici: vt se re
 ponat in pristinam obligationē. C No. ergo ex
 hac. l. cum glo. sua qz quādo statim possuz pete
 re debitum nō cōpetit mibi actio: uel iudicis of
 ficium: vt debitum illud pmittas: cessat eniz eg
 ras. In p trarium facit. l. si finita. §. eleganter. j.
 de dā. infec. sed ibi erat debitum quodam extra
 ordinario iure: vt ibi dixi.

Ex. l. sequenti.

**Si in libello dico repeto. x. que tibi dedi: ga
 peniter me dedisse: ibi. Si quis. Et in contracti
 b' an sit locus penitētie: ibi. Bis expeditis. Et
 quādo ex defectu cause cōpetat repetitio: ibi.
 Veniamus. Et an cōditio ob cām habeat locū
 in cōtractibus innoiatis solum: ibi. Juxta. Et
 an ad hoc vt danti cōpetat cōditio ob cām sit
 necesse qz cōtractuz pfecte impleuerit: ibi. Que
 ro vtrum. Et de p tate qui fecit preparamēta: z
 nō potuit ire uide remissive in. fi. l.**

In pecuniam. In cōtracti
 bus innomi
 natis si ex vna parte implef ex alia nō p
 pter casum cessat p ditione ob cām: quasi causa nō
 secuta: sed habet locum ex penitētia: dū tamen
 aduerse parti de indēnitate cōsultatur. h. d. Di
 uiditur in tres partes. primo dicit cessare cōdi
 tionem: quasi causa nō secuta. scōo dicit eam ha
 bere locum ex penitētia. tertio istud dictuz limi
 tat: ut indēnitati aduerse partis cōsultatur. scōa
 ibi: sed cuz liceat. tertia ibi: nisi forte. Tu habes
 hic qz penitētia facit locuz huic p ditioni. C Lō
 tra. z assumo glo. magnaz z op. de eo quod ha
 betur. j. eo. ti. l. quod seruus: dicit qd̄am qz ibi
 loquit quādo cōtractus est celebratus grā vtri
 usqz: hic gratia dantis tm̄. Glo. reprehēdit. nā
 z hic gratia vtriusqz fit. s. datio causa recipiētis
 z ire causa dātis: z tamē est locus penitētie: si
 mile. s. eo. l. iij. §. i. Glo. istoz opi. isdeliter reci
 tauit. nam bene videbat ipsū qz hic cōtractus
 fiebat gratia vtriusqz: sed ipsi dixerūt distingūē
 dum esse: an factuz quod erat explicādum post
 datam pecuniam: vt iret capuā fieret gratia dā
 tis: uel grā utriusqz: z hoc modo recitat in se
 quenti glo. sup verbo repetitur: z intelligendo
 sic forte ista solutio nō est mala scōm quosdaz:
 vt. j. dicam. Ideo glo. soluit contrarium aliter:
 quia res hic erat integra: z sic locus est peniten
 tie. In. l. quod serui nō erat res itegra. C Ad
 uerte ex hac glo. p iuncto tex. apparet qz prepa
 ratoria nō faciunt rem definere esse itegram: ut
 hic: z. l. si defunctus. s. de pcura. secus si de ali
 quo facto aliquid icipiatur: ut. d. l. quod serui
 us. nam spōsalia sunt initium matrimonij: pro
 hoc facit. j. de pollici. l. i. §. cepisse. C Contra

teresse si ma
 nifeste appa
 reat psuasio
 ne tutoris si
 bi relictum
 qz pupillo re
 linquere itē
 debat ibi la
 te vide fuit
 q. piley vt
 ipse refert.

C Quis.
 ADDE in
 quitū alex
 hic notādo
 refert. pau
 lū d ca. ro.
 z Ray. dice
 re hunc tex.
 notabilez qz
 si quis vole
 bat mibi re
 linquere in
 testō z tu i
 pediuisti te
 neris mibi
 ad interesse
 qz Jo. an. in
 addi. ad spe.
 in ti. d iudi.
 §. generalia
 vbi. posset et
 ponit. q. de
 tutore qz p
 curauit p te
 statorez sibi
 relinqre to
 tum vel par
 tem eius qz
 pupillo reli
 quere inten
 debat qz pu
 pillus possit
 agere ad in

hoc op. extra glo. j. ea. l. §. sed et si quis dederit: ubi est ceptus aliquid de eo quod erat fiendū: et tamē locus est penitētie. Solutio dicit Jaco. de are. ut colligitur ex diffinitōe sua quā facit et refert Ly. in. l. sicut. C. de act. et obli. q. l. quod seruius loquitur quādo illud quod post dationem erat fiendum respicit cōmodum vtriusq. §. item si quis loquitur quādo respicit cōmodum dantis tū: et sū hoc videt bona solutio posita in prin. glo. recte itelligendo: quod nō placet. nam siue id quod est faciendū respicit cōmodum dantis tū siue vtriusq. idem iuris est: et eadem rō: vt. j. videbis. Preterea. §. item si qd nō respiciebat cōmodum dantis: sed tertij. s. manumittendū Respondeo ergo ad. l. quod seruius q. illud est spāle fauore matrimonij: siue matrimonium illud sit cōtrahēdū inter dātem et recipiētem: et sic gratia vtriusq. siue inter extraneos: et sic nō respiciat cōmodum dantis: casus est in. l. si ego. in prin. et. §. i. vbi hec solu. pbatur ad l. fam. j. de iure do. C. Op. in cōtractibus inominatis pōt agi: vt quis cogatur implere quod promisit: ut. j. de prescriptis verbis. l. naturalis: per totam. l. ergo apparet q. non est locus penitētie. Solutio dicit glo. et bene q. penitētie locus est ex parte eius: qui impleuit cōtractus: nō ex parte eius cui impletum est. cum enim ipse sit perfecte obligatus: nō potest penitere: sed pōt agi contra eum: vt impleat vt in contrarijs. ille vero qui impleuit potest penitere: et repetere quod dedit: ita loquitur hic: et. §. eo. l. iij. §. i. C. Contra hoc op. ea que facta sunt non possunt repeti: vt. l. si non sortem. §. libertus. j. de condi. indebi. vnde videtur q. non sit locus penitētie. Huius tū more dicit glo. q. hoc quod de penitētia dicitur habet locum in do vt des: et do vt facias: et in p. mutatiōe quasi dicat in facio: vt des. vel i facio: vt facias non habet locum: quia postquā est factum cessat penitētia. Illud etiam videtur tenere Jaco. de are. et Ly. qui recitauit eum in. d. l. sicut. de actio. et obli. Certe etiam in facio vt des: et facio vt facias potest habere locum penitētia quādo ex aliqua parte nil est impletum. Item quādo ex vna parte esset impletus si esset tale factum quod posset repeti: vt vacuam possessionem tradi et similia haberet locum ista. l. f. repetitio: vel si peto vt te reponas in pristinam obligationem: vt. §. l. proxima. Item quādo est tale factum quod nō potest repeti: lz non detur conditio ob cām ad repetēdum: tamē datur de dolo in locum illius cōditionis ob causam: vt. l. euz proponas. C. de dolo: et ibi tāgitur per doc. et ibi dixi. Preterea pōt esse datio talis que nō potest r. peti: vt datio libertatis: vt. d. l. euz proponas. et sic non est faciēda distinctio inter cōtractus inominatos: quia in omnibus idem videtur: et hoc puto verum. Tamen Guil. de cu. in hac materia est in mirabili opi. dicit enim q. solum in contractu do vt facias locus est penitētie: et nō in alio: vt hic et. l. iij. §. i. §. e. quia in alio nulla. l. reperitur. Preterea q. in cōtractu permutationis nō sit locus penitētie videt probari in. l. i. j. de re. permu. Ratio dicit ipse: quia cōtractus inominati iudicantur scōm naturam cōtractuum nominatoz quibus equiparantur: vt. l. i. §. si quis seruum. j. de po. et. l. euz qui. §. si rē inspectori. j. cōmo. sed iste cōtractus assimilatur mādato: merito debet eē locus penitētie: sicut in mandato. hoc quod ipse dicit nō placet. naz do vt des similatur emptioni: do vt facias cōdi

tionis nō mandato: facio vt facias equiparatur mādato hic est rex. in. l. naturalis. §. i. et. §. sed si facio. j. de prescrip. ver. Sed posito q. do vt facias equiparet mādato: tamē nō esset locus penitētie q. tum ad repetēdum id quod datum est: vt. l. si militem: et quod ibi no. C. eo. sed q. tum ad ipe diēdum ne fiat sic. preterea illa et eadem rō que est in contractu do vt facias est in omnibus cōtractibus inominatis: vt. j. dicaz. et sic teneo q. in omnibus cōtractibus inominatis habeat locum penitētia. C. Sed cōtra hoc op. de. l. sicut. C. de ac. et obli. Solutio ibi loquitur in cōtractibus nominatis hic in ino iatis: ista est vera rō: dicit glo. quia sicut sunt debiles in obligatione inducēda: quia cōsensu nō cōtrahuntur: vt. l. iurisgen tium in prin. §. de pac. Sic et in obligatione reti nēda sunt debiles: et sic penitētia dissoluit. ita dicit etiam Dy. in. l. stipulationes nō diuidunt in sua distinctione magna. Tu dic clarius scōm Ja. de are. et Ly. refert in. d. l. sicut. Cōtractus inominati anteq. p. pleant nō produciunt obligationem ciuilez: vt. l. ex placito. C. de re. p. mu. cū ergo nullus cōtrahētium sit ciuilitur obligatus: merito potest penitere: et eodem modo post cōtractum impletum ab vna parte ille qui impleuit pōt penitere: quia implendo obligauit alium sibi nō se alteri: et hoc no. in. d. l. ex placito: et ista rō: quia obligatio non est cōtracta est generalis et vrgens ad omnem spēm cōtractus in nominati. preterea quādo obligatio debet impleri ex interuentu rei: lz parti penitere: et rez nō accipere: vt. l. qui pecuniam. §. si cer. peta. et. j. que res pigno. obli. pos. l. pe. et. j. qui po. in pig. ha. l. i. et. l. potior. in prin. sed cōtractus nominati statim ab ipso initio sunt p. facti: et est nata ciuilis et naturalis obligatio et actio: ut. d. l. iurisgen tium. in prin. merito non licet penitere: vt. l. si. cut. C. de actio. et obli. C. Contra hoc op. q. etiam in contractibus nominatis: licet penitere: ut in mandato deposito: et societate. Glo. fa tetur contrariū q. in illis fallit: ita dicit hic: et in. d. l. sicut: et idem Dy. in. c. quod semel. de re. iur. lib. vi. Alij dicunt et melius q. in illis non fallit: nūquam enim licet penitere ab eo in quo obligatio est cōtracta: vt in. l. in commodato. §. sicut. j. commo. et. d. l. sicut. de actio. et obli. vnde in mandato non sum obligatus ad tenendum te procuratorem perpetuo: merito possuz te reuocare. Idem in deposito et societate: et predicta tenet doc. in. d. l. sicut. de actio. et obli. et bene. C. Item op. in contractibus inominatis: licet non sit nata ciuilis obligatio tamen est nata naturalis que impedit repetitionem soluti: vt. l. naturaliter. de condi. indebi. ergo illud quod soluiisti non potes repetere ex penitētia: quia naturaliter erat debitum. Respondeo non erat debituz naturaliter simpliciter: sed debebam centum: vt ires capuaz ad recipienduz: ad istud tuum ire capuam nullo iure eras obligatus: ut. d. l. qui pecuniam. §. si cer. peta. si ergo ex penitētia tollitur ne eas capuam: vel ne i. pleas cōtractum ex parte tua tollitur obligatio naturalis qua tenebatur tibi soluere: et sic apparet modo oīno solutum indebitum. quod ergo hic dicit q. potest penitere non intelligas eius quod dedi principaliter: quia cum ad id esset naturaliter obligatus: non potest penitere: sed intelligas q. peniteat eum de eo q. per aduersam partem est faciendum: Et ex hoc apparet mediuz per q. in libello concluditur. Si

quis tamē diceret in libello repeto. x. q. dedi: qz penitet me dedisse: lz ip: op: ae loquaf: tamē istū libellū non reprobo. nā cuz de hoc nō possit penitere: nisi prius penituerit de eo qz est per aduersariū faciēdū: videtur etiā de illo penitere: vt. l. illud d. acqui. here. ¶ His expeditis reassumamus breuiter: vtrū in cōtractibus sit loc⁹ penitētie: z dic aut loqmur in cōtractib⁹ nominatis z non est locus pnie in eo quo obligatio est cōtracta. vt. l. sicut. j. de ac. z obli. z. l. i. cōmodato. §. sicut. j. cōmo. z hoc nunq̄ fallit. Aut loqmur in cōtractibus innoiat⁹: z tūc aut sunt celebrati cā minuenday litū: z nō lz penitere. vt. l. iij. in pñ. §. eo. z. l. q̄uis. C. de trāfac. Aut cōtract⁹ innoiat⁹ celebrant ad aliud q̄ causa minuenday litū: z tūc aut a nulla parte est aliqd impletū: z absqz dubio ē locus pnie: aut ex utra qz pte est pfecte impletū: z nō est locus pnie: qz obligatio pfecta est. vt. l. ex placito. C. de d. re. p. mu. aut ex vna pte est impletū pfecte: z ex alia nullo modo: z tūc aut supest facultas implendi z est locus pnie: vt. §. eo. l. iij. §. i. aut nō supest facultas implendi: z tūc aut nō supereft modo nec vnq̄ fuit facultas implendi de iure vel de facto. aut ab initio fuit facultas implēdi: z postea d. sūt. P̄mo casu aut ille qui impleuit fuit sciēs: z nō est locus repetitiōi seu pnie. vt. C. eo. l. dictā z. l. si militē. z ibi no. aut fuit ignorās: z tūc sec⁹ l. iij. §. si quis quasi. §. eo. Ex pte vero recipientis nō distinguit scia ab ignorātia: vt. l. iij. §. si liber hō. §. eo. scdo casu pōt qz penitere: dū tñ v dēnitati aduersarij cōsulat: vt. j. ea. l. §. si. z no. §. eo. l. iij. §. i. nō aut possit repeti quasi cā nō secuta: vt. d. §. i. z. l. pe. C. eo. nisi facultas implēdi defecerit post morā aduersarij: vt. d. §. i. Et p̄ dicta vera ex pte implētis. Ex pte vero eius cui ē impletū nō est locus pnie: vt dictū est: z ita itelligas ea q̄. j. dicent. Quādoqz ex vna pte est impletū aliquid pfecte: ex alia est factū aliqd de illo: z tūc aut illud aliqd qd ē factū est de pparamentis: aut de eo qd erat faciēdū. pmo casu ē locus pnie dū tamē in dēnitati aduersarij cōsulatur: vt hic. scdo casu idē: vt hac. l. §. itē si quis dederit. Rō qz faciēdo aliqd nō implet cōtract⁹: z sic alius nō obligat: merito est loc⁹ pnie: vt dictū est. Fallit fauo: e m̄imonij. vt. j. eo. l. qz seruus. z. l. si ego. in pñ. z. §. i. j. de iure do. Quāqz ex nulla pte est factū aliqd pfecte: z tūc sine dubio est loc⁹ pnie: qz cōtractus nō est pfect⁹: nec nata obligatio: vt. l. ex placito de re. p. mu. facit qd no. C. d. pac. l. i. in fi. mag. glo. Cōtra hoc op. nā hic videt cōtractus noiatus. f. locatio z cōductio. do eni pecuniā: vt vadas romā: z sic nō est locus pnie sm ea que dicta sūt. So. dicat gl. qz hic pecuniā fuit data: vt spēs: vel ipse qui recepit nō cōsuevit locare opas suas. p̄bat hec so. l. naturalis. §. at cū. j. d. p̄scrip. §. z tāgīf hic in glo. parua p̄ma huius. l. z in gl. sup verbo re petif: z est verū. Si eni vni cursori qz cōsuevit opas suas locare ad hoc dedi pecuniā: vt vadas p me romā est locatio z cōductio. sed si cui dā honesto viro daret pecuniā: vt iret p me romā: vel i aliqua ambasiata: vel ad aliqua negocia mea pficienda: seu expediēda: tūc esset cōtractus inoiat⁹: ita loqtur hic qd apparet: qz p eū do facit magnū apparatū qd in persona cursoris nō cadit: vt videm⁹ cōiter. Sumus expediti de pmo articulo. f. qñ in cōtractibus inoiatis sit locus pnie. ¶ Veniamus ad sm. f. qñ ex defectu cause cōpetit repetitio. Cōp. z videt qz ē qñ causa nō est secuta: z p accipientē nō stet sit

locus cōditioni: vt. §. e. l. i. §. i. in prin. Sol. fateor: qñ causa nō est secuta facto ei⁹: qui d. implere. secus si casu fortuito: vt hic. z ideo glo. hic per moduz sūme tractat qñ defectus cāe hanc conditionē inducit. In quo dicas pleni⁹ q̄ gl. aut deficit cā: qz ab initio fuit ipossibilis: aut deficit cā que fuit possibilis. pmo casu distingue: aut ille qui ddit fecit sciēter: z nō repetet: aut ignoranter: z tūc secus. vt. l. dictā. C. eo. z. l. si militē z. §. eo. l. iij. §. si liber. z. §. subtili⁹. scdo casu qñ deficit cā possibilis: aut dicit casu fortuito: aut facto ei⁹ qui d. implere: aut ei⁹ in cuius psona d. impleri. pmo casu aut ante morā: z nō est locus cōditioi ob cām: qñ cā nō secuta: sed ex penitētia sic vt hic: aut post morā: z tūc secus. vt l. iij. §. i. §. eo. scdo casu indistincte est locus repetitioi: vt dicta. l. iij. in pñ. z. §. i. §. eo. z. l. naturalis. qñ per to. l. j. d. p̄scrip. §. tertio cā nō est locus repetitioni quasi cā nō secuta. vt. l. pe. C. e. sed qñ peniteat poterit repeti. vt. d. l. iij. §. i. aliv. as. ij. §. eo. z. hic. Et p̄ dicta vera qñ cā ob quaz datū est taliter nō est secuta: lz si est secuta aliq̄ liter z nō est pfecte: vtputa qz secuta ē de facto: sed nō de iure: vel ē secuta: sed nō ex ea cā ex q̄ datū est: tunc similiter h. locū p̄ditio: vt. §. e. l. iij. §. si liber. z. §. si quis qñ. Et p̄dicta vera siue cā sit expressa siue tacite actū ab vtraqz pte: vt. l. nō omnis. §. si cer. pe. z. l. i. §. i. §. eo. z. l. iij. §. si quis qñ: z ibi no. §. eo. secus si ab vna rātū pte: vt. l. si repetendi. C. de cōdi. ob. cāz. z. d. §. si qs quasi. in fi. z hec vera in cā finali. sec⁹ in v pulsua. vt. j. de dona. l. ij. §. si. q. quādo p̄sumatur finalis z qñ impulsua. dic vt per Dy. in. d. §. si. z latius ibi dixi. Quil. tāgīt z ibi per Dy. C. de epis. z de. l. generaliter: z p Dy. in. c. d. cet. ex tra de re. iur. li. vi. hec nō est bñ nostra materia. ¶ Juxta p̄dicta q̄ro: vtrū cōditio ob cāz ha beat locū solū in cōtractibus innoiat⁹: Rñ. qz h. locuz in cōtractibus inoiatis vbicumqz illud qd est datū: vel factuz pōt repeti: alias si repeti nō possit haberet locū actio de dolo: vel in factuz. vt. l. cū pponas. C. d. dolo. z. l. naturalis. §. sed si dedi. z. §. se. j. de p̄scrip. §. Itē h. locuz in omni datioe que sit ob cāz: licet cōtractus inominatus nō resulet: vt si do tibi aliqd vt aliqd ego facias: vel do vt aliqd faciat quidā tertio vel do vt aliqd obuēniat. in qbus lz nō resulet cōtractus innoiat⁹: tñ si cā cessat habet locuz cōditio ob cām. rex. est no. in. l. senatus. §. i. j. de do. cā mor. p̄obaf in. l. i. §. si parendi. §. eo. z per multas. ll. istius ti. ¶ Quero vtrū ad hoc vt danti cōpetat cōditio ob cām: sit necesse qz perfecte contractū impleuerit ex pte sua glo. v. def. tenere qz sic in. l. actione. C. d. trāfac. alias nō haberet locū cōditio ob cām: sed actio de dolo: vt ibi no. ¶ Quero quid si cōtractus est ab vtraqz pte perfectus: tñ postea ex vna parte illud implementū rescindit: forte qz res euincitur: an habeat locuz cōditio ob cām: Rñ. sic. vt. l. si. j. eo. fallit in contractu trāfactionis. vt. l. si p fundo. C. de trāfac. in quo nō agitur conditione ob cām: sed p̄scriptis verbis ad interesse eius qd fieri conuenit vt ibi p. ¶ Procedo vterius. dicif hic qz daf cōditio ob cām: ad repetendū illud qd est datū. Contra imo datur p̄ditio ad aliud. f. ad fructus z si. vt. j. eo. l. cum qs. So. huius timore glo. hic tractat ad quid detur cōditio ob cām. dico qz datur ad repetēduz illud qd est datuz: si est spēs vel tantundez si est quāritas. vt. l. i. j. de re. permu. z. hic. Itēz daf ad naturales accessiones nō ad ciuiles: vt.

¶ e. l. cū quis: q̄ nō ad ciuiles p̄bas in. l. i. C. d. cōdi. inde. z. l. quotiēs. j. de cōdi. ob tur. cām. Itē daf ad repetendū illud q̄ dātū vere: seu dātū interpretatiue: vt gl. dicit: nō aut daf: vt fiat q̄ cōuenit: vt dixi in. l. iij. §. i. s. e. ¶ Ultio op. de. l. q. operas. j. loca. So. breuif hec vera: aut quis vult repetere q̄ dedit ex p̄nia: z. h̄z locuz ista. l. in cōtractib⁹ inoīatis: que p̄nia cessat i cōtractib⁹ noīatis: vt dictū ē. aut q̄s vult repetere quasi cā nō secuta: et tūc eodē mō distinguif in cōtractib⁹ noīatis: q̄ dicit: vt. j. loca. l. si vno. §. itē cū quidā. ¶ Glo. q̄rit hic d̄r q̄ d̄z restitui illud q̄ quis expēdit in p̄paramētis. ¶ Quero an illa p̄paramēta debēt dari illi re- petētī. gl. dicit q̄ sic alias remaneret i lucro ille q̄ p̄paramēta fecit q̄ ē notādū: vel deberēt re- manere apud eū q̄ accepit deducta extimatiōe quāti mō valet: vt. l. nā z. si nō sit idone⁹ cū. l. se. z. l. cū ēptoz. §. si. z. l. ex dāni ifecti stipulatōe in p̄n. j. de dā. infec. ¶ Ultio hec. l. facit i argumē- tū ad. q. d̄ p̄tate electo q̄ fecit p̄paramēta: z. post modū nō potuit ire. q̄ dicit: vt plene dixi in. l. i. §. diu. j. d̄ va. z. extrao. cog. z. l. diez functo. s. de offi. assesso.

Si seruum. In cōtractib⁹ inoīa- tis si res ē itegra: siue aliqd ceptū sit: vel desierit posse fieri facto ter- tij: vel casu ex p̄nia daf cōditio ei q̄ ex pte sua v- pleuit: dūmō indēnitati aduersarij p̄sulaf: si q̄ dānū occasione illi⁹ cōtract⁹ incurreret. h. d. v. q̄ ad si. Diuide: q̄ p̄mo loqtur q̄n q̄s d̄dit ser- uuz suū: vt manumitteret. scōo q̄n quis d̄dit pe- cuniā: vt su⁹ tertij emeret z. manumitteret. ter- tio q̄n q̄s dedit pecuniā: vt seru⁹ accipiētis ma- numittat. scōa in. §. itē si q̄s. tertia in. §. si ac- ceperit. legā p partes. ¶ Mo. in p̄ma pte q̄ ad- uersari⁹ d̄z certiorari de p̄nia. ¶ Ad illō op. de. l. si p̄. j. de manu. vin. So. ibi loquit de p̄cura- tore simplici: hic d̄ p̄curatore nō simplici i quē erat trāslatū d̄niuz: vt posset manumittere. de hoc an regrat q̄ reuocatio mādati pueniat ad noticiā p̄curatoris. dicit: vt p. B̄y. in. d. l. si p̄ p. Ly. in. l. mandatū. C. mā. videbis i. l. si p̄curatorē. s. de pecu. ¶ Op. de. l. q̄sitū. j. d̄ ser. expoz. So. ibi fuit p̄tractus noīat⁹ bicinoīat⁹. ¶ Que- ro d̄r hic q̄ si fuit manumissus post p̄niā: pōt agi cōditioe ob cām. q̄ro ad qd. dicit quidam q̄ ad ipm seruū: q̄ manumissio nō valuit post reuocationē: vt. l. si p̄. alle. Alij dicunt q̄ imo agē ad extimationē: q̄ valuit manumissio: q̄a fuit trāslatū d̄niū in accipiētē: vt ar. j. d̄ dona. l. hoc iure. §. si q̄s dederit: z. j. mā. l. si hoīem. Ego fateor: q̄ manumissio tenuit: vt dictū ē: nō cōditio daf adhuc ad ipm hoīez: lz executio fi- at in extimatiōe. istud p̄bas in. l. si su⁹. §. boue j. de cōdi. fur. z. l. iij. in si. eo. ti. z. l. i. q̄d me. cā. C. pōt etiā directo p̄dici extimatio: vt. l. i. re fur- tiua. in p̄n. j. de cōdi. fur. lz glo. ibi aliter sc̄tiat. ¶ Quero qd si dātē peniteat: z. nō certiorauit an cōstitutio succedat: z. faciat eū liberū: glo. dī- cit q̄ nō. nā in h̄si. plane dicit: si nō dū peniteat nō repetit: z. certiorauerit. hoc tenēt doct. q̄. l. semp est certa: z. hoc p̄bas per istū tex. p̄bas in. l. cū ad p̄ns. s. si cer. pe. z. l. eius q̄ in puincia. i. si. z. l. cū qdaz. §. q̄d d̄r. h̄. q̄d si vnū. j. de acq. he- re. Et hoc inducebat. Ja. d̄ ra. q̄ si ego māda- ui alicui: vt p̄cuteret clericū z. reuocaui mādatū eo nō certiorato de reuocatiōe: q̄ si ille p̄cutiat nō succedit p̄stitutio seu canon: vt sim excōica- tus. Guil. d̄ cu. dicit cōtra. nā illa excōicatio nō infert a iure simpliciter: sed interueniēte facto

hominis p̄cutientis: z. ideo d̄z ille homo ex cu- ius facto excōicatio debebat seq certiorari: vt i p̄mo r̄iso huius. §. hoc etiā tenent cano. in. c. mulieres. de sen. excō. ¶ Ultimo circa istū finē in h̄si. plane pōt dubitari. hic videt q̄ ad excu- sandū aliq̄ ne teneat cōditioe ob cām: suffi- cit factū esse a lege. contrariuz habuistis no. in. l. iij. §. si quis quasi. in si. mag. gl. s. eo. Sol. pos- sumus dicere q̄ ibi pecunia data fuit: vt aliqd obueniat: hoc est vt dispositio purificet quā cō- ditionalez putabat: sed illud nullo modo est fa- ctū: nec a lege nec ab hoīe: q̄ de se erat dispositio pura: vel aliter sufficiat factū a lege ad excu- sandū eū: qui cōuenitur q̄ tractat de dāno cui- rando: vt si ab eo petif pecunia: vel petif illd q̄ nō habet: vt hic in si. z. l. si puellā. C. si māci. ita fue. alie. secus si ab eo peteretur q̄ sibi fuit ab initio datuz: ita loquitur contrarium.

Item si quis. Hic loquit quādo pecunia fuit data: vt ematur seruus tertij z. manumittat. vt. s. di- xi. ¶ Mo. q̄ tunc d̄z certiorari p̄curator: q̄n eo nō certiorato posset dānuz incurrere. h. d. In- rex. ibi ne si postea emat dāno afficiat. simile. j. mā. l. si mandasset. z. ideo si nullū dānuz posset incurrere certioratio nō esset necessaria: vt. j. de ma. vin. l. si pater z. ibi dixi. ¶ Secūdo no. q̄ lz ex altera parte fit aliqd factuz ad implendū cō- tractuz: si tamē nō est perfectū loc⁹ est p̄nie: q̄ dicit: vt dixi. s. in p̄n. huius. l. ¶ Tertio no. q̄ cōditio ob cām datur ad aliud: q̄ fuerit datū. nā hic fuerunt data. x. z. repetif suus: tū hoc iō est: q̄ ē quasi datio. ita no. s. ea. l. in p̄n. circa si. magne glo. q̄d itellige: vt. j. dicit. ¶ Ultimo no. q̄ iste debet cauere de restituēdo si i p̄tatez eius puenit. Contra. j. depo. l. si sine. So. di- cit gl. ibi in deponēte hic in p̄curatore qui gra- tuatur in plus q̄ deponēs: q̄ tenet d̄ leuissima vt. l. a. p̄curatore. C. māda. Ista nō est vera: q̄a hic nō fuit mandatuz: sed fuit cōtractus inoīa- tus do vt facias: vt p̄z ex tractatu i quo nos su- mus. sed sustinēdo dicas q̄ lz sit cōtractus ino- minat⁹ iudicatur sm naturaz illius cōtract⁹ cui epparatur: sed hic assimilaf magis mādato: q̄ alteri cōtractui. ergo zc. ¶ Hūc aduerte si po- neremus nos q̄ datuz esset veruz p̄ciuz sui: vt emeretur z. manumitteret: tūc cōcedo q̄ h̄z similitudinē euz mandato: z. tūc p̄cedat rō gl. z. p̄cedit q̄ dicituz est. s. l. q̄ pōt agi cōditioe ob cām: ad dicituz seruū. Sed si poneremus q̄ nō dedi veruz p̄ciuz: sed cū viderez te forte il- luz seruū diligere: z. nō haberes totuz p̄cium quo posses eū redimere: dedi tibi p̄tez: vt eme- res eū z. manumitteres: tūc nō habet oimodā similitudinē euz mādato. feci enī gratia tui ma- gis q̄ mei: z. isto casu putarē q̄ nō daref cōdi- tio ob cām ad ipm seruū: sed d̄berē ex p̄nia cō- dicere ipsaz pecuniaz: tu aut haberes p̄tatez dā- di seruū vel pecuniaz: ne ex hoc cōtractu rema- neas in dāno: z. ita sonat tex. in h̄si. si h̄o iā ep. facit. j. p̄ximo. §. sic ergo intelligo tex. Rū. ad. l. si sine. j. d̄po. eodē modo quo. s. q̄a ibi loq- tur in depositario: qui tenet de solo dolo: euz gratia dātis fuerit celebrat⁹ cōtractus. hic vero gratia recipiētis vel vtriusq̄. ¶ Op. q̄ nō de- beat p̄stari cautio: vt. l. iij. in p̄n. s. eo. So. aliud ibi: q̄ debito: ibi habet exceptionez: vt ibi dixi z. glo. hic ponit.

Sed si acceperit. Hic loq- tur q̄n q̄s accepit pecuniā: vt manumitteret seruū p̄o-

prū. Et p̄tio ponit q̄n seru⁹ fugit. sc̄do q̄n seru⁹ mor-
tuus ē. sc̄da ibi: s; ubi accepit. **C**lides hic in h̄si. s;
elegit: q; quis p̄t petere ipsuz seruū. Contra cōdi-
tio. ob cām. daf ad repetendū illud qd̄ ē datū: vel q̄
si datur: vt dixi. s. p̄mo. s. et no. in hac. l. in fi. ma-
gne glo. nō aut daf ad aliud: ergo hic male loq̄tur
dū dicit dari ad seruuz. Sol. dicit gl. q; fallit hic ubi
cōditio daf: vt fiat id qd̄ p̄misit facere. s. p̄mo. s.
et s. e. l. iij. s. i. nō puto q; vnq̄ cōditio ob cām def:
vt fiat qd̄ cōuenit: sed ad illud daf actio p̄scriptis h̄-
bis: vt. l. naturalis. s. i. et p̄ totā. l. j. de p̄scrip. h̄. naz
ista cōditio oīf extra id qd̄ agit: vt. l. si is. in fi. j. cō-
mo. nō ergo datur: vt ipteat id qd̄ agit vel fieri d;.
Nō ob. l. iij. s. i. s. eo. q; dicit: vt ibi dixi. Nō ob. s. p̄-
rimo. s. q; ibi fuit q̄si datur. Nō ob. h̄. s; si eligat. q;:
euz intelligo sic q̄n fuus q; aufugit reuerfus ē i p̄tā
tē dūi: tunc si ego q; dedi dico volo q; manumittat:
et ille nō vult manumittere: cessat cā ob quā datū est
sui culpa: merito totū qd̄ dedi repetit: vt hic i h̄. pla-
ne. Nōq; nolo q; manumittat: sed me penitet: et re-
peto pecuniā quā dedi. Accipies dicit ego volo ex
hac pecunia retinere. tū q̄tuz seruus fact⁹ est vilioz
p̄pter fugā: tūc ego dico nolo: sed habeas tibi totā
pecuniā: et da mihi seruū sic vilioz effectū: tūc cogit
accipies: vel totā pecuniā reddere vel seruū: et sic vi-
des q; nō cogit directo ad ipsuz seruū: s; ad pecuni-
am: sed cogit restituere seruū p̄ officū iudicis: si nol-
let totā pecuniā restituere. **C**Op. dicit hic in h̄. q;
si distracturus: q; nō iputaf sibi si eū diligēter nō cu-
stodiuit. **C**otra: q; ex hoc v̄f in culpa: vt. l. a bone-
fidei. cū. l. se. de rei ven. ergo d; sibi iputari: vt. s.
ea. l. s. itē si quis dederit. So. hic fuit cā quare non
eū ita diligēter custodiuit. v̄f in culpa nō fuit. non
enī est p̄sumendū: q; ille q; de p̄mo d; manumitti
aufugiat: iō nō erit necessaria tāta custodia. qd̄ no.
p̄ carceratis qui sunt in casu absolutionis: q; nō est
necesse ita diligēter eos custodiri.

Sed ubi accepit. Hic loquit q̄n
seruus p̄p̄t q;
manumitti debebat decessit. **C**Op. de. l. iij. s. i. s. e.
So. aut vult repetere q̄si cā nō secuta: et loq̄tur. l. cō-
traria. Aut vult repetere ex penitentia: et habet locū
distinctio huius. s. Bartolus.

Ex. l. sequenti.
Questione s̄ eo q; vēdidit equā p̄gnatē pacto ap-
posito: q; si pareret seminā: p̄tineret ad ēptōz: si ma-
sculū ad venditorē: si equa peperit masculuz et sem-
nam quid sciendum: vide ibi. Et inducitur.

Extraneus. Casus obmis-
sus remanet in
dispositione iuris cōis. h. d. **C**Op. de. l. si
cū dotē in p̄m. j. so. ma. So. huius timore bec. l. le-
gitur duob⁹ modis. vno mō q; ille q; dedit agat ex st̄-
pulatione p̄sumpta ex eo: q; q; sibi in vnū casū pepi-
git: in alio v̄f sibi puidere. Tunc. ob. fortiter. l. p̄tra-
ria ad quā r̄idet glo. q; hic fuit diligēs puidēdo si
bi in omnē casuz: q; posset euenire. so. ma. merito p̄-
sumitur sibi puidisse in casu: in quo matrimoniū nō
cōtraheretur p̄ hac lec. facit tex. ibi et verisimile est i
hunc quoq; casuz p̄spicere: sed bec nō est vera lec.
per tex. qui seq̄tur ubi exp̄esse dicit: q; nō agit ex st̄-
pulatione: sed cōditione ob cām. Ad cōtrariuz r̄-
deo: q; ibi casus obmissus remanet in dispositioe iu-
ris cōis: sicut et hic. nā cōtracto matrimonio q; non
stipulatur dotē videt donare: vt. l. i. s. accedit. C. de
rei v̄xo. ac. secus matrimonio nō cōtracto. et iō in ca-
su obmissio nō videtur donatū mulieri: sed datur ob
dotē: vt matrimonio sequaf: vt. l. si ego in p̄m. j. de
iure do. merito cōpetit cōditio ob cām ipsi dati. et
bec est sc̄da lec. huius. l. et vera. **C**Aliquantulū ob.
p̄dictis qd̄ ibi in. tex. dicitur de patre. f. in. l. si cum

dotē: in p̄m. nā in casu obmissio d̄ iure cōi: actio d;
esse cōis patri et filie: vt inuit. cōtrariuz dicit: vt ibi di-
xi. **E**t inducitur ad. q. p. vltimō. vēdidit tibi equā
et cōueni: vt si parer et pullū masculū p̄tineret ad vē-
ditorē. si pareret seminā p̄tineret ad emproz: pe-
perit vtrūq; ad quē pertineat. Quidā dicit ad ven-
ditorē: q; qui sibi puidit in vno casu: videat puidere
re in alio per hanc. l. Sed bec. l. magis facit in p̄tra-
riuz s̄m Duil. nā casus obmissus remanet in dispo-
sitione iuris cōis: sed de iure cōi nō p̄tineret ad vē-
ditorē: vt. l. fructus. C. de ac. emp. ergo et. ergo vē-
denduz est qui p̄mo fuerit natus: q; ambo simul na-
sci nō possunt: vt. l. aretusa. de sta. ho. **D**e p̄mo emz
partu intelligit: vt. l. boue. s. hoc sermone. j. s̄ v̄bo.
fig. **Q**uid si nō apparet: in dubio quidāz p̄esu-
munt masculuz p̄mo natus: vt. l. si fuerit in fi. s̄ re.
du. sed ibi fauore libertatis. et iō Duil. dicit q; ex eq-
tate hic part⁹ iter eos diuiditur. ar. s̄ lib. et posthu.
l. si ita facit. l. q. quadringēta in p̄n. ff. ad. l. fal.

Ubi se debere. Ista. l. est d̄ dif-
ficultatibus. ll.
quā habueris hoc anno. l. j. tex. et glo. videā-
tur p̄ma facie faciles. et. h. d. Si debitor puratius:
p̄ muliere dotēz p̄mittat: et soluit ignozanter matri-
monio nō secuto: ipsi cōditio cōpetit: si scienter cō-
petit mulieri: sed debitor: verus indistincte cōditio-
nē habebit: sed eaz mulieri cedendo liberabitur. h.
d. **D**uide: q; p̄mo loq̄tur in debitorē nō h̄o. sc̄do i
vero. sc̄da ibi sinautē. p̄ma subdiuiditur in tres. p̄-
mo ponitur thema et qd̄. sc̄do r̄isio in d̄bitore errā-
te. tertio in sciente. secunda ibi: nerua. tertia ibi. sed
euz sciret. **I**ste. h̄si. nerua in rōne quā ponit. s. quo-
niaz si putasset et. variatur duobus modis. p̄mo q;
dicamus q; potuisset se tueri exceptioe aduersus ip-
suz sponsuz cui p̄misit: et hoc tangitur in fi. p̄me gl.
et in fi. gl. mag. super h̄bo quoniam. **A**lio mō q; dicit
q; potuisset se tueri exceptioe cōtra ipsaz mulierē: et
hoc tangit in p̄n. glo. sup. h̄bo q̄n h̄z. et iste h̄. h̄bz
alias varietates de qbus tāgā. j. in p̄trariuz. **C**Op.
tur⁹ exceptioe doli soluens nō repetit: vt. l. q. excep-
tionē. j. de cōdi. inde. ergo huic nō daf p̄ditio. So.
quadruplex ē exceptio doli. dicit gl. p̄ma. qd̄ dicit: vt i
ea. **A**dde quintā exceptioe doli. q; succedit i locuz
cuiuslibet exceptiois d̄ mūdo: vt. j. s̄ excep. do. l. ij. s.
et generalit. s; l. q. exceptionē loquit de exceptioe do-
li odiosa q; oīf ab initio cōtracte obligatiois nō de
alijs doli exceptio. ita loq̄t hic. nā hic intelligit d̄ ex-
ceptioe doli hoc ē facti vel itentiois: nā cū bec p̄o-
missio habeat i se r̄actā p̄ditionē: vt. l. stipulationē.
j. de iure do. apparet q; sp̄suf si ageret nō haberet
actionē. iō p̄tra eū erat tur⁹ debitor: exceptioe doli
hoc ē facti vel itentiois. **I**sta ē vna lec. ita intelligit
p̄ma gl. hic h̄si. q̄n putasset. et. et i gl. sup. h̄bo q̄n
in p̄trario formato s̄. l. stipulationem. j. de iure do.
CSop. **I**stud nō v̄f b̄n dicitū. nā i. l. q. exceptioez
loquit de p̄di. inde. hic s̄ cōditioe ob cām. in q; ab
initio cū daf certū ē q; nō est d̄bitū. iō hic nō d; que-
ri vtrū d̄bitor erat tur⁹ doli exceptioe: vel nō aduer-
sus eū cui soluerat: et p̄pter hoc dicit qd̄ q; ista gl.
nō ē b̄n signata hic. **A**lij dicit et istō ē verū: et hoc t;
Ja. bu. q; glo. hic posita ē b̄n signata: tū hoc d; alif
intelligi: videlicet q; solues erat tur⁹ exceptioe doli
aduersus mulierē cui⁹ iussu p̄misit. hoc gl. tāgit sup.
p̄ h̄bo q̄n i p̄n. et ē rō talis q̄n soluit sciēter: et nō po-
test repetere cōpetit cōditio mulieri: et nō soluēt: vt
in h̄si. sed cū sciret. **I**dē esset q̄n esset tur⁹ p̄tra mu-
lierē tali exceptioe ex q; solutū nō posset repeti: q; p̄pe-
teret ipi mulieri p̄ditio ob cāz. ex eadē rōne: q; com-
petit q̄n solutū ē sciēter. **S**ed hic erat tur⁹ p̄tra mu-
lierē tali exceptioe: ex q; solutū poterat repeti. men-
to sibi cōpetit cōditio contra virū: et sic gl. i. hic est

C Diuidi-
tur. AD.
DE vt per
alexā. cui in
quātum re-
fert. q. de eo
qui dotē q̄z
pro muliere
dedit stipu-
latus est sibi
reddi in om-
nē casum so-
ma. q; si cōi
gat virū ver-
gere ad iopi-
am nō possit
dans ad do-
tez agere ad
illā p̄. l. vbi
ad huc s; mu-
lier possit.
adde q; vo-
luit bar. cōsi-
lio. cxxvi. in-
cipiēte tici⁹
maritauit so-
rozem.

55 11

bene signata. **C**ontra si ista ratio est vera quod ius sibi competit conditio ob causam contra virum: quod solutum mulieri potest repetere male dicitur. si vero debitor competit conditio: quod ille solutum mulieri non posset repetere. Sed huius timore exponitur quidam quoniam pro quibus. et si pro tunc quasi non ponatur causatiue per modum rationis: sed ponatur aduersatiue. Alii subaudiunt hic maxime: et sic non curant poterat se tueri exceptione vel non aduersus mulierem: et sic pertrahit glo. tua super verbo quoniam. Lerte scilicet hoc ratio iuriscōsulti non esset bona: dicit ergo eam bonam non ob. si. finauit vere. si. quod dicit de hoc debitor: quod quoniam verus debitor: permittit: et soluit negocium in veritate spectat ad eum: non solum ad mulierem: per qua soluit. merito sibi competit conditio ob causam: sed debitor: putatiue in casu in quo solutum non potest repetere: non potest dicitur quod negocium aliquo modo ad eum pertinet in veritate. ideo hic distinguit: vtrum possit repetere a muliere vel non.

Consequenter quod conditio competit mulieri: cui iussu est solutum: vt. j. ti. ij. l. si procurator. Sol. hic mulier iussit quod permittere non iussit solui: hoc non placet: vt videbis statim in h. si vere autem: dicit ergo quod hic iussit permitti et solui: sed hic debitor: non soluit per mulierem: sed per obligationem sua qua erat obligatus spōso: ideo tex. dicit permitti et soluit: secus si per mulierem tamen soluisset et ei iussu: vt. d. l. si procurator. **C**irca ista prima pars quod quod iste debitor: non verus erat sciens: quid si permittit et non soluit: dicit glo. quod idem: nam mulieri dabit actio contra virum: vt cedat sibi actionem contra illum debitor: et quod paria sunt permittit et soluit: vt. l. si. ad. l. fal. ita dicit glo.

Consequenter extra hoc instat fortiter: stipulatio de dote huius si tacita conditio si matrimonium sequatur: vt. j. de iure do. l. stipulatio: sed cum matrimonium non sit secutum: et sic vir non habeat actionem eam cedere non poterit. Dicitur quod dicitur quod ista lex debet intelligi quoniam fuit actum: vt in stipulatione tacita conditio non inesset: et hoc tangit in precedenti glo. super verbo quoniam. Tu dicit quod illa tacita conditio inest quod tunc est respectu viri stipulatis: sed non respectu mulieris: quoniam constat permittentem voluisse donare: vt. s. l. p. rixia: et ideo dico quod vir cedet actionem mulieri: et efficiet vtilis apud mulierem: que apud cedentem erat inutilis. vt. C. de iure do. l. si. i. p. n. et l. papinian. j. m. a. nec potest intelligi hec. l. quod hic fuisset actum quod tacite conditio non inesset: nam tunc solues non soluisset ob causam: de futuro sibi ob causam de preterito: et sic non tractarem de conditio ob causam: sed de conditioe indebiti: vt. l. dam. j. ti. ij. Heniamus ad secundam partem et op. quod huic debitor solueti de conditio indebiti si soluerit: quod ante matrimonium erat indebitum: vt. j. de iure do. l. stipulatio. Glo. in verbo condicere: soluit et bene. nam hic soluebat ob matrimonium de futuro non de preterito. **C**onsequenter op. et videtur quod hac solutione debitor sit liberatus: quod soluit alteri volente creditore: vt. j. de solu. l. soluta. Sol. dicit glo. hic soluit reuocabiliter. Alii dicunt quod hic habuit mandatum de permittendo non de soluendo. Ista non est vera: quod tunc non liberaret cedendo actionem mulieri: imo imputaret sibi cur soluit ante conditiois euentum: vt. j. m. a. l. si mandauero. in prin. la. ij. Dicit ergo glo. quod hic soluit per obligationem sua qua tenebat marito: non pro ea qua tenebat mulieri. Ista est vera: et probatur in l. indebita. j. de pdi. inde. **C**onsequenter et videtur quod imo detur mulieri conditio: vt. j. de condi. inde. l. si procurator. Glo. dicit fateo: si sequeret ratihabitio. certe videtur quod ratihabitio non sit necessaria cum precesserit iussus: vt in prin. l. vnde oportet te intelligere quod in isto si. finauit: mutetur casus. si. quod non precessit iussus. **E**t dicit glo. bene dicit. nam vt dixi debitor: iste soluit per obligationem sua: quod solutionem si mulier rata habet: non suo nomine facta habebit conditionem contra virum ex equitate quod habuisti in l. cum fundus. s. seruum tuum. in prin. s. si cer. per. cum enim agendo contra debitor: et suus ille liberaretur cedendo actionem suam: equum est: vt dicitur

Consequenter Matrimonium. AD DE In qua tuz alia. in gl. in verbo sponso tangit: an in casibus in quibus matrimonium valet in vi spōsalici. transeat in vim matrimonij etate supueniente absque alio contractu. bal. p. si. cccxiiij. et cccxxviiij. p. mo libro et consilio. cccxxviiij. con sequenti eo. pmo volu. et an sponsus et sponsa possint cogi ad contrahendum matrimonium per verba de presenti vide. abb. consilio p. viij. pmo li. Et an dos data ob matrimonium non sequatur habeat illa privilegia que habet dos vera vide bal. consilio. xvi. scdo libro.

recto possit agere contra virum per dictum. s. suus tuum. materiam istius. l. sumabo tibi statim in l. si donatarius. j. co.

Fundus. Hac conditione reperitur res cum accessionibus naturalibus. h. d. **C**onsequenter op. C. de condi. inde. l. i. et l. quotiens. C. de condi. ob tur. cau. Sol. ibi loquitur de accessionibus civilibus: vtputa de usuris: que non veniunt in istis conditionibus cum sint stricti iuris. Bartolus.

Ex. l. sequenti.

Affinitas proprie inter sponfos non contrahitur: et ideo stante statuto quod affinis: vel consanguineus alicuius perusini non possit esse ibidem potestas: et contingat filius alicuius civis alterius civitatis contrahere sponsalia cum filia civis perusini non competitur in prohibitis statutis ibi. Dicit statutus. Et verbum potest qualiter intelligatur: ibi. Contra. Et renuncians omni iuri quod habet et habere sperat intelligitur rebus sic se habentibus ex aliquo iure vel spe aliqua de presenti ibi. Ista enim verba.

Modus seruus. Datus causa dotis non re-

petitur donec matrimonium putatur subesse: vel spes est quod contrahatur. h. dicit. Et primo ponit dicitur seruus: scilicet declarat casum in quo debet intelligi. tertio ponit casum in quo non debet intelligi: et adducit simile: secunda ibi. sic intelligendum. tertia ibi: donec. **C**onsequenter op. de l. diuortium. j. de verbo. sig. Sol. hic diuortium ponitur impotencie. **C**onsequenter op. quod dicitur et simile quod adducit sunt idem: et sic vnum per aliud supfluat. So. dicit glo. et bene quod in primo casu putabatur matrimonium constare quod non constabat. in secundo solum putabatur esse sponsalia. **C**onsequenter op. quod iter sponsos non est affinitas: vt. j. de gradi. l. non facile. s. i. et. ij. glo. dicit quod hic ponitur affinitas impotencie et bene dicit quod non: quod per sponsalia non contrahitur affinitas. de hoc habes in l. non facile: de gradi. et in quadam. l. puella: et l. labeo. et l. seruus quod est vtile. **C**onsequenter dicit statutum hic quod nullus possit esse potestas qui sit consanguineus vel affinis alicuius perusini: certe huius inter perusinum filium et filiam alterius civitatis nobilitas sunt sponsalia facta si dicitur affinis proprie: ideo eligi non prohibetur potestas quod tene meti: quod hic fuit de facto. **C**onsequenter ad vltimam glo. dicitur hic quod datus non potest repeti quod diu possunt contrahi nuptie. Contra. imo potest penitere: vt. l. si pecunia. s. itez si quis in prin. s. e. Sol. dicit glo. hic non erat res integra sed inchoata: hec so. videtur contra. l. si pecuniaz. s. itez si quis. s. e. Quare alij aliter dixerunt in dicta. l. si pecunia: vt ibi dixi. tamen ante quod istud contrarium soluat: primo videam quod quando ista pecunia poterit repeti: et videtur quod non possit repeti donec vterque viuat: quod possibile est ipsis videntibus contrahi matrimonium: quod istud verbum potest intelligitur. i. possibile est: vt. l. i. j. de iniusto testa. glo. tua dicit contrarium: quod tunc poterit repeti cum alias nuptias cum alio contraxerit. **I**ta ista verba quod diu contrahi potest debet intelligi quod diu rebus: sic se habentibus. ar. l. cotinuis. s. cum quis: de verbo. ob. non enim debet intelligi potest. i. possibile est: quod iste est intellectus logicorum: ita dicit glo. **C**onsequenter glo. quod debet intelligi potest. i. possibile est: videtur casus in aut. cui relictum. C. de idic. vidu. vbi oportet quod spes nuptiarum deficiat intrando religionem: vel similia faciendum: per hoc. d. l. de iniusto te. et l. ita stipulatus de verbo. ob. Sol. quando seruum potest non referatur ad actum certe persone: tunc intelligitur: potest. i. possibile est: vt. l. i. de iuu. test. et eodem modo loquitur aut. cui relictum. nam ibi dicit si nuptias non contraxerit non se restringit ad certas nuptias: ideo oportet quod deficiat spes nuptiarum simpliciter. hic vero se restringit ad nuptias certas: vt statim dicitur: et eodem modo

Sponsalia. ADDE q hoc verū est: si datū ē noīe dotis pp nuptias que sperant subesse ex cā d pñti: qz iā erant spōsalia hēta: ut hie: z idē si cā nō erāt: ita p̄solut bar. qz tē ad repetēdū sufficiat qz marit' reqsīt' dixerit se nolle hēre p iura allegata si ob. l. ita stipulat': qz loqtur i eo q petit sed nos in eo qui repetit Bar. consilio latoz pñtiū. p̄ Dau. d. ca. in addi. hic

Indebitā. ADDE i quātū alex. in pmo notabili tenet qz marit' nō teneat alere vxorē cum dōs ē sibi pmissa nec tradit p glo. in aut. d. si eligēdo fo nubē. in. s. si. i. dō onera: nisi mulier: que dotē pmissit daret marito id qz possit: qz nō tenet nisi in quantū face re pōt p. l. ex diuerso i pñ z ibi bart. j. fo. ma. z idē dicit in patre mulieris qz si ipe pmissit genero z si possit: tñ maritus teneat vxorē alere. p quo ad p̄mū Ro. pñ. l. cccxxviii. incipit in p̄posita consultati. die se vnqz iue nisse gl. q. il. lud dicit in d. aut. verū. qz est qz gl. in. d. verbo onera rela ta ad tex. nō dicit hoc: s; dicit qz si pmissa fuit dōs marito vel a muliere. vel a patre. vel ab ege neo z maritus sustinuit onera matrimonij: mortuusqz sit nulla scā traditione dotis pmissa qz iniquū videt qz mulier a nuptiale accipiat donati. qz satis ē qz mulieri alimēta p̄stiterit: z huietibus ipaz: ita mibi videt qz dicat gl. saluo famiozi zc. vñd ipse Ro. dicto cōsilio t3 qz si dōs sit pmissa z mulier sit in fuitio viri vel

nō ob. d. l. ita stipulatus. Sed in eo qz glo. dicit qz est necesse qz alter eozū nuptias p̄trahat op. imo videt simpliciter qz sufficiat spōsalibus renūciare: vt. l. i. C. de insti. z substi. z l. vter ex fratribus d. cōdi. insti. ibi. si alter ducere nolit: z l. ticio. §. ticio genero. de cōdi. z demō: ibi si nolit nubere: possumus dicere qz ibi est spāle i vltimis voluntatibus: vt. d. l. ita stipulat'. §. sabin' de h̄bo. ob. sed hoc nō est verū: qz imo idē i cōtractib': vt. l. stipulationē: cū. l. se. j. de iure dō. z l. dotis fruct'. §. si. z l. si ego in pñ. e. ti. z ideo puro qz debeat subaudiri ad gl. dū dicit donec alias nuptias cōtraxerit. subaudi: vel spōsalib' renūciauerit: z hoc inuit iste tex. dū dicit donec inter eos manet affinitas. hoc est illa spōsalia. Ista enī h̄ba qz diu nuptie cōtrahi p̄nt debēt i telligi. l. ex eisdē spōsalib': vt. d. l. stipulationē: cū. l. se. j. d. iure dō. z hoc est qz glo. vult hic dicere: vel qz diu m̄rimonij cōtrahi p̄nt: dñt intelligi rebus sic se habētib': hoc ē ex p̄ntib' spōsalibus qd tene mēti: qz qz renūciat i aliqua re oī iuri qd h̄z vel habere pōt vel possit: dñt intelligi reb' sic se habētib' hoc ē ex aliquo iure qd est de p̄nti re vel spe. p hoc facit. j. de sta. l. i. l. i. z. ij. h̄z enī quilibz suus possit spare libertatē: z habere spem facti. nō tñ dicit esse statu liber: vel spē libertatis habere: nisi ex aliquo qd de p̄nti est speret: vt si ē libertas relicta sub p̄di tione vel alio modo. Hoc p̄missō r̄ideo ad. l. si pecuniā qz hic volebat repetere dotē: z volebat qz spōsalia duraret hoc nō pōt: vt hic. sed si vel let renūciare spōsalib' optime possit repetere: vt vidistis: z sic nō ob. d. l. si pecuniā. est tñ speciale fauore m̄rimonij: vt in p̄tate dātis non sit dissoluet spōsalia ex p̄ntia: nec ex p̄ntia pōt repetere: vt. l. si ego in pñ. z. §. i. j. de iure dō. l. se. cus esset in eo quod daretur ob aliam causam: vt. l. si pecuniā. s. eo. Bartolus.

§ donaturus. Ad hoc

nuptijs datū ob dotē repetit a muliere cui dans donare volebat: nisi aliud exp̄sse ac tuz sit. h. d. C. Op. qz imo cōdicat solues: vt. l. qz se d̄bere. §. sin autē. s. eo. So. ibi soluit p̄pter suam obligationem. ita dicit glo. hic. z ibi Bartolus.

Ex. l. sequenti.

Quādo obstat exceptio dolo facis: qz petis qz restitutus es alteri: qz ei a quo petis: ibi. Ad finē. Et quādo etiā obstat ei qui restitutus ē alteri ex interuallo: ibi. Scōo.

Si quis indebitam. Exceptio doli que obstat d̄legati: nō obstat ei cui facta est delegatio ex cā onerosa: nisi quaten' ad d̄legantē res est reuersura: s; delegato p̄tra delegantē succurrat. h. d. Primo ponit vnū dictuz p qd cōsult ei: cui facta ē delegatio. scōo ponit aliud p qd cōsultit delegato. tertio ponit limitationē p̄mi dicti. scōa ibi. itaqz. tertia ibi. s; si soluto. C. Op. de. l. ij. §. cūz nō. j. de dona. z de doli exceptione iulian'. So. hic fuit facta delegatio ex cā dotis: que est onerosa: ibi nō ex titulo lucratiuo. C. Op. de. adm. tu. l. cū post. §. si. So. ibi pmissit: vt tutor: z sic noīe mulieris: hic pmissit ipse tāqz ipse sic debēs. nō sunt alie glo.

si sit i fuitio culpa tñ viri. qz marit' illā alere teneat possit tñ si vult illā expellere. z hec est snia spec. in ti. qz si sint legi. §. i. vñ. Nunc dicant' de alimentis vxori. Quo vero ad secundū dic qz idem videtur in matre quia si pmitteret dotez p filias: z ipsa nō teneat nisi in quantū face re possit ut voluit Bal. cōsilio. cccc. ij. li. in quātū z alex. trāsit cū opi. qz statutū loques i dote data habeat locū i pmissa cū pmissit fuit i matre adde bal. pñ. cxxxij. z cxxxij. iij. li. idē vō letes z pau. de ca. cōs. c. xxvij. Quo dō ad viti. q. tactā per alex. an marit' d̄beat lu crari dotem mulieris de spōsate p v̄ba de p̄nti z nō traducte ad domū ad de Bal. pñ. xxvij. v. li. z cōsilio. cc. cxxxvij. i. li. z cōs. cxxx. iij. z cōs. c. clxxvi. ij. li. z ibi quid si stetit p mulierem quominus duce ref per abb. consilio. lxxviii. incipit te Stāte statuto illud qz al. alex. vt ipse dicit inci pit facti cōtigitia.

Ad si. istius. l. no. hic qz ob. exceptio dolo facis ei qz petit qd restitutus ē alteri: qz ei a quo petit. Cōtra in. l. si focer. §. luci. j. fo. ma. So. hic d̄z restituere alteri qz restitutus ē reo. iō habetur p̄ide: ac si reo restituere d̄beret. Scōo habet hic qz regula dolo facis obstat ei qz restitutus ē alteri ex interuallo. nā marit' d̄z restituere dotē vxori annua bina trina die: vel hodie p̄ annū: vt. C. de rei vxor. ac. l. i. §. exactio. Cōtra in. l. si. §. i. j. vt lega. no. ca. So. hic maritus hēbat d̄lationē miseratiōis cā: sicut in tpe qd daf iudicatis. Cōtrariū loqtur qñ dies respicit ipaz obligationē: qz distinctio p̄bat. j. d. cōp̄sa. l. si cūz militi §. i. C. His expeditis p sumāda materia l. nostre debetis scire: qz quādoqz occasiōe matrimonij dāt dotē ipsi cōtrahētes: vel p̄trahere debentes: tūc loqtur. s. l. pxi. z. j. l. pxi. Quāqz dat extraneus: z tūc aut dat sua spōte nō iussu vel rogatu mulieris: z loqtur. l. si extrane'. s. e. z ista. l. ij. r̄iso. Quāqz dat extrane' iussu: vel rogatu mulieris: tūc loqtur hec. l. in pñ. z. §. sigs indebitā: z. l. qz se d̄bere. Et qz iste passus ē multū inuolut': iō dicit qñ extrane' dedit. aut dedit aīo donādī: qz nō putabat se debitorē: z tūc ipsa mulier repetet si m̄rimonij nō est p̄tractū: vt hac. l. in pñ. z repetet dico pecuniā si soluit: vel vt cedat actio si pmissit d̄traxat: vt. l. qz se d̄bere. in glo. sup h̄bo actio. s. e. z hoc si m̄rimonij nō ē secutū: sed si m̄rimonij est p̄tractū cōuertit in dotē: z hoc nō est dubiū. Si nō ille qz dedit: vel pmissit putabat d̄bitorē: z tūc aut erat iū veritate: aut nō: si erat d̄bitorē: z tūc aut soluit tñ iussu mulieris nulla p̄cedēte p̄missione: z ipse ē liberat': vt. l. solutā. j. de solu. z mulier ipsa repetet: vt. l. si procurator. j. ti. ij. Aut pmissit z postea soluit: z tunc aut soluit noīe mulieris: z idēz per easdē. ll. Aut soluit p obligationē suā: z tunc aut fuit ei mandatū solū qz pmitteret nō qz solueret: z tūc si soluit ante m̄rimonij cōtractuz i p̄tetur sibi: vt. l. si tibi māda uero. in pñ. j. mā. ideo sibi cōpetit p̄ditio: ma matrimonij nō secuto: z ipse mulieri tenebit. ar. l. qui se debere in h̄si. sin autē. s. eo. nō tamē liberatur cedēdo illaz cōditionē p̄pter suā culpā: vt dixi. Si nō habuit mandatū qz pmitteret: z solueret: z tūc ipsi cōpetit cōditio: nō secutis nū p̄ntis quā cedēdo mulieri ab ea liberabit': vt. l. qui se debere. §. sin autē. s. e. Et predicta vera nuptijs nō cōtractis: sed si fuerunt cōtracte nō recipit dubiuz: qz in dotez cōuertunt': vt. j. d̄ iure dō. l. promittēdo. §. si debitorē: z. §. si. z. l. se. z. l. l. z: z per multas. l. illius ti. scōo casu quādo i veritate debitor nō erat: aut pmissit: vel soluit scienter: z cōditio cōpetit mulieri: si matrimonij nō sequatur: z sibi pdest si sequeret': vt. l. qz se d̄bere. §. sed si cū sciret. s. e. Aut ignorabat: z tūc aut errabat tali errore ex quo solutus nō potest repeti: z idēz: vt. d. l. qui se d̄bere. §. nerua a cōtrario sensu s̄m veruz intellectuz. Si nō nō impediabatur repetitō tali errore: z tūc aut matrimonij est secutū: z durat: z nullo mō potest se tueri contra viruz cui pmissit sed sibi subuenitur cōtra mulierē: vt hac. l. §. i. Aut matrimonij nō est secutū: z tunc aut soluit tantum iussu mulieris: nō p̄cedente p̄missione: z mulieri cōpetit p̄ditio: z ipse repetet a muliere. ar. l. si

pcurato: j. ti. ij. Aut pmisit & soluit iussu mulieris: & tūc aut soluit noīe mulieris: & idē p eā dē. l. Aut soluit p obligatiōe sua: & tūc sibi cōpetit cōditio: vt. l. qui se dēbere. s. si. nerna. s. e. Aut matrimoniū fuit cōtractū: & nō durat: & tē in oībus casibus in qbus dixi eū posse repetē mīmonio nō ptracto nō poterit repetere mīmonio ptracto & dissoluto: nisi qtenus res que data est ad mulierez: reuertī debet: vt hac. l. pā ma in fi.

Bartolus.

¶ Si mulier. ADDE qd qui dicit qd iste tex. facit ad qd an remittens ex causa donatōis debitūz pef. sit efficaciter donare si nō interueniat infinuatiō: & ale pā. multa iura alle. tu ad de pulchre bal. cōfi. xxx viij. v. li. an ge. cōfi. lx. xvij. bal. cōfio. cccclx. xvij. iij. li.

¶ Mulier. Si cā ob quā facta est liberatio secuta nō est repetit pecunia: ac si soluta fuisset. Cōp. imo dicitur: vt se reponat in p̄stinā obligatiōe: vt. l. si qd accepto. s. e. Sol. hoc erat dbitū purūz p̄ns & ligdūz. ibi secus: vt ibi vidisti. Cōp. qd ista acceptilatio nō valuit. habuit enī in se tacitā cōditionē si nuptie sequerentur que secute nō sunt: vt. l. l. in p̄n. j. de iure do. So. o. z. te hic intelligere qd fuit actū: vt acceptilatio illā cōditionē tacitāz nō haberet: simile habuisti no. in. l. q se debere. s. eo.

¶ Heres. Datū nudo ministro cā nō secuta cōdicif. h. d. vel aliter. Datū executori vltimē voluntatis: si in cām debitāz non expendit repetitur. h. d.

¶ Am quis. Reuocata donatione cā mortis res cōdicif. cūz suis accessiōibus. h. d. vidisti in. l. qui se debere in fi. s. eo.

¶ Filius. Collatio ob cāz facta cā nō secuta repetitur. hoc dicit.

Ex. l. sequenti.

¶ Quod soluit pcuratori falso in rē suaz. an repetat: ibi. P̄mo ergo. Et qd qm soluit pcuratori falso transferēdo in euz dñū hoc acto vt faciat debitoz liberari: ibi. Scō. An autē soluitur falso pcuratori: vt nūcio: vt ad dñm poterit qm cōsulat debitoz: & dño: ibi. Tertio. An autē quādo soluit falso pcuratori simplici alio quo remedio cōsulat debitoz: vel an liberet debitoz: Bar. hoc p̄legitur p̄ q̄tuor. q. q̄s. p̄seq̄re ibi. Quarto.

¶ Procuratori. Si pcurator falso in rē suaz soluat indebitum ab eo cōdicif: nisi domini ratibabitio subsequatur. Itē si debitoz dat alicui: vt eū faciat liberari ab eo repetit: nisi cā sequat. Itē id qd debitoz tradit alicui: vt nūcio si ad creditoz nō potat cōditioe furtiua repetit: & furti agit. h. d. s. glo. Et diuidit in tres pres. p̄mo loquitur quando soluit pcuratori falso in rē suaz. scōo quando datur alicui: vt euz a creditoz faciat liberari. tertio quādo datur pecunia alicui: vt poterit ad creditoz. scōa ibi qd si dñs. tertia ibi. vel qd furtūz: & hoc s̄m lec. glo. & oīm doc. C̄t vt intelligamus istaz lec. glo. intro glo. super s̄bo si intercedēte: & op. qd ista lec. cōtradicat sibi: naz in prin. l. innuit p̄tra pcuratorē dari cōditionē indebiti: & sic p̄supponit ratibabitioe nō secuta: cui concordat. l. creditoz. C. de cōdi. in. de. In medio dicit nō dari cōditionē indebiti sed ob cām. In fi. dicit dari cōditionēz furtiua: & sic p̄supponit qd ille qui dedit remansit dominus: vt. l. i. s. de condi. fur. & sic nō potest dari p̄dictio indebiti vel ob cām: cūz nemo condicat rez suaz & l. vt. l. si usufruc. que admo. ca. & j. l. p̄p. in fi. & l. si ego in p̄. j. de iure do. & sic ista

l. contradicit sibi inticez in qualibet sui parte. C̄t: uoz timore variata est lec. huius. l. vt i diuersis causis loquatur in qualibet sui parte: vt patz ex sumario: & ex diuisione: & ita cessat omnis cōtrarietas: vt in glo. quaz vide. Ista lec. displicet mihi in totūz: naz qd p̄ncipiū intelligat in pcuratore in rez suā non p̄cedit: naz tūc rati habitio nil operaret. solutus est enīz pcuratori eius cōtēplatione: & ipse pcurator: falsus eam pecuniaz habet ex errore soluentis: nec tenetur eaz restituere dño ratūz habenti: vt. l. debitoz in fi. j. ad trebel. & qd nō est gestūz nomine illi dōmini. ergo & c. vt. l. si pupilli. s. si ego de nego. gest. nō enīz p̄inet negociū ad dñm re: vel ipso gestu: cū ponamus indebitūz solutū. nec rati habitioe: cūz eius noīe non sit gestūz: vt dictūz est. Itē in scōo dicto non placet qd intelligatur quādo solutus est hoc pacto: vt liberet. nā iuris cōsultus vult hic facere differētiā inter hūc casūz & p̄cedentē: qd hic rati habitio nō interuenit. s. vero interuenit: vt ex tex. apparet. nō autē vult facere differētiā inter hūc casūz: & p̄cedentēz. s. vtrūz sit datus: vt pcurator in rez suaz: vel vt liberetur. Itē quādo datur pcuratori: vt eū faciat liberari transferēdo in euz dñm: vt gl. intelligit nō est curandū: vtrūz sit verus pcurator: vel falsus. nō enī ideo tibi do: qd sit pcurator: sed qd p̄mittis qd facies me liberari. bene tūc p̄t esse qd hoc qd puto te pcuratorē esse: ē que daz cā impulsua: quare tibi trado. Credo enīz qd facilius facies me liberari: tamē cā finalis est solū: qd p̄mittis hoc. s. qd liberabor: sed iuriscōsultus in tex. solūz hoc denotat. s. vtrūz sit falsus pcurator: vel verus. Itē qd tertia pars loquat in ministro nudo: seu in nūcio non placet eadē rōne: qd tunc nil ad p̄positūz: vtrūz esset pcurator: vel nō. non enī. s. vt pcuratori soluit: sed traditur ei tanq̄ nūcius ipsi debitoz: vt poterit ad creditoz. iuriscōsultus autē hic ponderat vtrūz eēt falsus pcurator: vel nō qd nō esset necesse. C̄t conclusio ergo qd licz illud qd dicit glo. sit verūz in se p. l. alle. in glo. tamē hic intellectus glo. huius. l. nō congruit aliquo modo: l. zamen rep̄obaueriz hanc lec. teneamus tamē eā p̄ vera donec recitemus alias gl. que hanc lec. respiciunt. C̄t p̄ ad prin. l. de. l. cūz quis. s. i. j. s. solū. So. bec. l. loquitur in sui p̄ncipio quādo fuit solutus indebitūz: quo casu nō habet locūz illa distinctio vtrūz falsus pcurator: habuerit mandatus nunq̄ vel habuerit: sed fuit reuocatus. l. p̄traria loquitur: quādo fuit solutus debitūz falso pcuratori: quo casu distinguitur: aut solutus fuit sciens: & nō liberatur a domino nec repetit: qd fuit sciens: dicit glo. aut igno: abar: & tūc aut ille pcurator: reuocatus acceperat bona fide: & statim debitoz liberatur: aut mala fide: & tūc secus: vt ibi. ista sunt verba glo. C̄t ex qua glos. no. p̄mo qd distinctio posita in. l. cūz quis. s. i. j. de solu. habet locūz etiā in pcuratore in rem suaz. nam cūz ista glo. intelligat sic hoc p̄ncipiū: necesse est qd ista p̄ma glo. posita super eo intelligatur de pcuratore in rez suaz. Sed dices tu: quomō potest habere locūz hec distinctio in pcuratore in rez suaz cum nunq̄ habuerit mandatus vel habuerit: sed fuit reuocatum cūz pcurator: in rez suam non possit reuocari: vt. l. illā. C. de dona. intellige eo modo quo potest forte vtrūqz consentiente. C̄t scōo habes ex hac glo. qd qui soluit falso pcuratori scienter nō liberatur nec repetit & eaz no. Ita. de ra. contra: vt refert l. y. C. de fur. l. falsus. nā tunc sol-

uēo sciēter nō repetit: quādo nō pōt esse alia p̄sumptio
q̄ donationis. sed hic pōt eē alia p̄sumptio. f. q̄ pōret ad
dñm ergo zc. vt. l. elegāter. §. qui reprobo. j. d. pig. ac.
z. l. si cuz auruz. j. de solu. z ista fuit opi. glo. in. l. dispēsa
tozē. de solu. in s̄bo solutionē. l. 3. Ja. de ra. vel. l. nō al
legat. veritas est q̄ in hac glo. dicat: p̄batur i. l. si nō soz
tez. §. qui filio. j. de condi. inde. z. l. qui funduz. §. seru
§. q̄ si sciuerit. j. p̄ emptozē: z istud t̄z. Bp. in. d. l. dispē
fatorē. reprobatā gl. ibi. posita. Nō ob. rōnes. Ja. d. ra.
q̄ ille p̄cederēt in soluente simpliciter. secus si soluit: vt
p̄curatozē cuz sciret euz esse falsuz: tunc enī de necessita
te donatio p̄sumit: vt. dictis. ll. **T**ertio hēs ex hac gl.
q̄ ille qui soluit p̄curatozē reuocato ignozāter statz li
beratur si recipit bona fidē: vt. d. l. cuz qs. Sed hic du
bitatur: an p̄ tales p̄curatozē reuocāt querat dñm dño
glo. in. l. acceptā. C. de vsu. q̄ nō. **L**ontrariū tenet in. d.
l. cuz quis. §. i. z. l. si quis seruo eo. ti. q̄ est veruz. cū enī
fauore liberationis lex velit debitozē soluētē liberari: vt
l. eī. §. si cer. pe. per cōsequēs voluit creditozē dñm
acquiri: vt. dictis. ll. **V**enio ad vltimā gl. z op. ille in
quē transferē dñm non cōmittit furtuz: q̄ furtū est con
tractio rei aliene inuito dño. j. de fur. l. i. z. j. l. p̄xi. sed in
tales p̄curatozē est translātū dñm q̄ pater: q̄ cōditio
ne ob cām tenet: vt. dictuz est: ergo nō cōmittit furtum
Prius timore dixit **A**har. q̄ hic est casus in quo fal
sus p̄curatozē: z etiā falsus creditozē: indebituz sciēter re
cipiēdo cōmittit furtuz: licet in eū transferat dñm simi
le in. l. quoniā. j. de p̄di. fur. **G**lo. rep̄hēdit p̄ rōnē p̄
dictā: q̄ domin⁹ nō cōtractat: sed dicit q̄ mutat casuz: z
sic loquitur quando fuit solutum: vt. nūcio. **C**Ad. l.
quoniāz rīdet: vt. ibi. no. **B**oc. vltimontani dicunt q̄
Ahar. nō dixit hoc q̄ glo. dicit: sed dixit q̄ p̄curatozē fal
sus recipiēdo furtuz cōmittit. z per cōsequēs tenet fur
ti: z cōditione furtiua: z cōditione ob cāz: z indebiti: q̄
omnis cōditio degenerat p̄tra furez. l. si. vsufu. quē ad.
ca. z si ita intellexit veruz dixit. **T**amē gratia disputatio
nis si volumus sustinere **A**har. p̄out recitat per gl. pos
sumus dicere q̄ dñm acquiri traditione: vt. l. traditio
nibus. C. de pac. z in si. de re. di. §. per traditionē. tradi
tio ergo p̄cedit acquisitionē dñm: in illa ergo cōtracta
tione quā facit tēpore traditiōis dicit furtū cōmittere:
licet postea sequat acq̄sitio dñm. nō ergo cōtractabat rē
suaz: sed alienā: z licet dñm perdat tradēs: non perdit
tamē conditionē furtiua: nā illud dñm perdit eo inui
to seu dolo aduersarij: vt. l. z. ideo. j. de cōdi. fur. z meli⁹
in. l. si seruus. in prin. e. ti. quod an sit veruz: dicā in. d. l.
quoniā. C. de condi. fur. **V**enio ad scōz glo. z op. in
prin. innuit a cōtrario sensu: q̄ si domin⁹ ratuz nō habz
ipse p̄curatozē tenetur cōditione indebiti. **C**ontra in
secūdo respōdo huius. l. vbi dicit. dari ob cām. So. intel
lige hic hoc p̄ncipiū in p̄curatozē in rez suā sic intelli
gitur. j. de condi. inde. l. si p̄curatozē. §. celsus. vide gl.
que vult q̄ p̄tra p̄curatozē in rez suā tantū detur condī.
inde. vides etiā q̄ glo. hic intelligit. §. celsus. in p̄ocu
ratozē in rez suā. certe glo. intelligit ibi in simplici p̄cu
ratozē: z videtur tenere q̄ cōtra eū detur conditio ide.
Dofre. videt tenere hic q̄ contra p̄curatozē falsū de
tur condī. indebiti quando solutū ē indebituz: vt. l. cre
ditozē. de condi. indebiti. secus quādo solutuz est dbituz
q̄ tunc datur cōditio ob cām. ita dicit ipse: z nil aliud al
legat: nec respōdet ad istuz tex. ij. rīso. vbi videtur exp̄s
se dici q̄ siue sit solutuz indebitū siue debituz: nō habet
locuz conditio indebiti: sed ob cāz. **E**go istā opi. puto
verā: q̄ quādo p̄curatozē falso soluitur indebitū ab eo
repetitur cōdi. inde. ratihabitione nō secuta. casus est i
l. cuz indebituz. §. i. j. de cōdi. inde. z. l. si vendidero. §.
fi. j. de fur. **A**d istuz. l. rīdeo q̄ debet aliter legi: q̄ lega
tur per glo. vt. tota loquat in eo qui soluit alicui: vt. p̄cu
ratorē nō habētī mandatuz seu potestātē recipiēdi so
lutionēz nō dico in rez suaz: sed in simplici p̄curatozē.
CAd secūdū istuz lec. hec. l. diuiditur i quattuor partes

primo quādo falso p̄curatozē solutuz est indebituz rati
habitione secuta. secūdo quādo solutuz est debitū: vel i
debituz ratihabitione nō secuta. tertio rīdet tacite obie
ctiōi. quarto cōsultit soluenti per alia remedia. scōa ibi.
q̄ si dñs. tertia ibi: nō enīz. quarta ibi: vel q̄ furtuz: z s̄z
hanc lec. breuiter. h. d. **S**i p̄curatozē falso indebitū sol
natur: z domin⁹ ratuz habeat repetitur a dño: sed si ra
tuz nō habet repetitur a p̄curatozē per cōditionē inde
biti: si indebituz est solutum: sed si debituz quasi cā nō
secuta repetitur. **E**t si p̄curatozē habeat malaz fidē sibi
lucrādi agetur furti: z alijs cōditioibus. h. d. **C**Ad cui
dentiā p̄mitte: q̄ ille qui soluit vero p̄curatozē debitū
statz liberal: vt. l. vero p̄curatozē. j. de solu. z ille qui sol
uit vero p̄curatozē indebituz statz habet cōditionē in
debiti cōtra dñm. **E**st autē verus p̄curatozē: ad recipien
duz indebituz: si hoc sibi specialiter est mandatū: alias
secus: vt. l. si p̄curatozē. j. ti. ij. hoc p̄missio in p̄ma z secū
da parte huius. l. casus ē clarus. **S**eqtur. §. nō enī: in
quo sic forma casuz. vos dicitis domine iuriscōsulte q̄
quādo solutuz est debitū falso p̄curatozē repetitur p̄ cō
ditionē indebiti. **Q**uero quomodo pōt hoc fieri: q̄ d
bitū repetatur tanq̄ indebitū: in veritate enī debitū est:
nec potest dici q̄ respectu p̄curatozē erat indebitū: nō
enī fuit sibi solutuz tanq̄ indebitū sibi: sed sibi solutuz
fuit tanq̄ debitū alteri cui vere debebatur. **A**d hoc rī
det iuriscōsultus q̄ hoc casu quādo vere debitū est so
lutū: nō repetitur tanq̄ debitū condī. indebiti: sed cōdi
tione ob cām. fuit enī solutū tanq̄ vere debitū: z vt libe
retur ista solutione: que res nō est secuta ratihabitione
non intercedente. h. d. z sic iste. §. nō refertur: nisi ad il
lā cāz in quo debitū est solutū falso p̄curatozē. **S**e
quitur. §. vel q̄ furtū in quo sic forma casuz. vidi q̄ con
tra p̄curatozē falsuz succurritur conditione iudebiti:
vel ob cāz: an habeat debitozē alia remedia contra ipm
rīdet iuriscōsultus q̄ sic. si enī p̄curatozē falsus recipi
ens habuit maluz animū lucrādi sibi: z sic cōmīsit fur
tū tenetur non solū actione furti: sed etiā cōdi. furtiua:
z oibus alijs condī. predictis. h. d. vide litterā. **E**t s̄z
hanc lec. no. tria. p̄mo q̄ quando indebitū soluitur fal
so p̄curatozē: si domin⁹ habet ratū cōdicatur a dño: ali
as condicatur a p̄curatozē condī. inde. **S**ecūdo no.
q̄ quando falso p̄curatozē soluitur debitū ratihabitione
nō secuta liberatur. ideo repetitur cōditione ob cāz
nō indebiti. **T**ertio no. q̄ quando falsus p̄curatozē
cōmittit furtū tenetur cōdi. fur. z omnibus alijs condī
tionibus: vt. §. dixi. **E**t his que dicta sūt cessant omnia
contraria. **R**estat vt per moduz sūme tradamus ma
teriā huius. l. difficilē: z intricatā quā recito per quattu
or questiones p̄ncipales. p̄mo quādo soluitur falso p̄cu
ratozē in rez suā. secūdo quando soluitur falso p̄cu
ratozē transferēdo in eū dominiū: hoc acto q̄ debitozē
faciat liberari. tertio quādo falso p̄curatozē soluitur:
vt nuncio: vt ad dñm portet. quarto z vltimo quan
do falso p̄curatozē soluitur: vt p̄curatozē vero non dico
transferendo dominiū vel nō: nec hoc acto: vt liberef
vel nō: sed simpliciter: vt p̄curatozē soluitur: qui vere ē
casus. l. nostre. **E**t in qualibet harū questionū est viden
dū an soluens liberetur. **I**tē an transferatur dominiuz
in accipientē. **E**t de remedijs que cōpetunt contra fal
suz p̄curatozē: z quedaz alia que videbitis. **P**rimo
ergo quero an soluitur falso p̄curatozē i rez suaz: quo
casu dic. aut soluitur a sciente: z non repetitur. vt. j. tit.
ij. l. i. z hoc dixi super p̄ma glo. aut soluitur ab ignozā
te: z tunc aut soluitur indebituz omnino: z hoc non est
querendū an soluens liberetur: z tunc repetitur con
di. inde. ab ipso p̄curatozē: vt hic in prin. fm lec. glo.
z. l. creditozē. C. de condi. inde. **I**dez si erat debitum
aliquo iure: sed forte obstabat exceptio vel erat tale de
bituz q̄ solutuz poterat repeti eadez ratione. **S**i vero
erat tale debituz: q̄ solutuz repeti non poterat: tunc vi
detur velle. gl. q̄ ratihabitione hoc aliquid opetur: z tra

bat negotiū ad dñm: vt hic in prin. fm lec. glo. quo casu ratihabitione secuta videt q dñs a tali pcuratore re peteret qd posset pcedere si dicam esse solutū cōrepla tione directe actionis que apud dñm erat. secus si con replatione vtilis: vt. d. l. debitor in fi. ad tre. quo cāly ab ipso dño solutū repeti nō possit tamen ab ipso pcuratore repetitur: quoniam eius respectu oīno est indebitū: vt hic in prin. facit. l. pcurator ad exhibendū. §. i. j. rem ra. ha. Si vero solutū est debitū tunc distigue per oīa. put. j. dicā in simplici pcuratore: eo saluo q quan do ratihabitione nō seqtur ab ipso qui putabat pcurator in rez suā repetitur condi. inde. nā fuit solutū tanq̄ sibi debitū: et in veritate nō est: vt hic in prin. fm lec. glo. et d. l. creditores: et videt expressus in. l. cū fundus. §. suū tuū iprudens. §. si cer. pe. et. l. si vrbana. §. q̄ si vecturas j. ti. ij. In istū autē falsus pcuratorē transferē dominiū: vel nō eo modo quo dicem⁹ in falso creditore in. l. quo niā. j. de condi. fur. et hoc de pmo. ¶ Scōo pncipaliter quero quādo soluitur alicui falso pcuratori trāfferēdo in euz dominiū hoc acto q̄ facit liberari soluentē quo casu: an transferat dominiū in pcuratorē nō est querendū: q̄a presupponit in themate q̄stionis. Itē an libere tur statū soluens nō est querendū: q̄a p̄supponit qd nō est datū: vt sit liber statū ea solutione facta: sed vt libere tur in futurū. Istō casu: vt puto nō est curandū vtz se quatur ratihabitione dñi vel nō. nihil enī factuz est noīe dñi: sed inter me et illuz: quē putabā pcuratorē fuit cele bratus cōtractus innoiatuz do vt facias me liberari: s; soluz est querendū liberatione nō secuta: qualiter subue nitur cōtra pcuratorē. Rūdeo siquidē solutū est debitū habet locū conditio ob cām. quasi cā non est secuta: vt hic fm lec. glo. et. j. de fur. l. falsus. §. i. Si vero solutū est indebitū nō hz locū conditio ob cāz. sed cōditio sine cā. fuit enī datuz ob cām nullā. s. vt facias me liberari ab ea obligatiōe que nō erat ergo et. vt. l. i. j. d. cōdi. sine cau. Sz qd ddi vt facias me libari ab aliq̄ actōe vel obligati one nō efficacī. cogitabitis: et hoc de scōo. ¶ Tertio pncipaliter queritur quādo alicui falso pcuratori dedi: vt nuncio: vt portaret ad creditore. hic est aduertendum. Aut enī dedi ei tanq̄ nuncio mei soluentis: et cōstat q̄ in euz nō transfero dñiū: vt. d. l. falsus. §. i. Itē cōstat q̄ nō libero: soluedo sibi: q̄ nullū mandatū habet a credito re: vt. j. de solu. l. qui hominē. §. si nullo. sed pōt eē q̄ si illa res data perdat: ex illa perditioe dbitor: liberetur: si erat debito: sp̄i: et nō possit sibi culpa iputari: vt. l. argē tuz. j. cōmo. ¶ Sz si querit qualiter isti succurrat: si rez datā nō tradat creditori. Rūdeo si quidē illud quod ē sibi traditū pertinebat ad creditore: vt res deposita vel cōmodata creditoi cōpetit actio furti: vt. l. falsus. C. de fur. et ibi nō. Si vero pertinebat ad debitoz dbitorū cō petit actio furti et cōditio fur. Creditorū vero cōpetit cō tra ipsum accipientē actio nego. gest. vt. C. de fur. l. si is cui cū gl. et de neg. gest. l. si pupilli. §. ij. Si vero solui tan q̄ nuncio misso a creditore. tūc dic vt. j. dicemus in pcuratore falso: et hoc de tertio. ¶ Quarto pncipaliter q̄ ro quādo soluit alicui: vt pcuratori simplici: et istud ha bemus examinare per quattuor qōnes. Aut enī soluitur pcuratori simplici: qui nūq̄ habuit mandatū: et tūc aut soluit debitū. aut indebitū. Itē quādoqz soluit pcuratori falso q̄ alias habuit mandatū: sed fuit reuocatus: et tunc aut soluit debitū aut indebituz. ¶ Primo casu q̄ ro quādo pcuratori qui nunq̄ habuit mandatū soluit debituz: et tunc aut soluitur sciēter: et nō liberatur nec re petit: vt hic in pma glo. et. l. si nō sortē. §. qui filio. j. d. cō di. inde. et. §. dixi. Aut soluitur ignozāter: et tunc etiā nō liberatur: vt. l. qui hominē. §. si nullo. j. d. solu. Puto tū q̄ si soluens habuit iustā cam credendi ipm esse pcura torē q̄ liberabitur. sedēdo creditoi actionē quā habet cōtra istuz falsuz pcuratoz. casus est in. l. cūz fund⁹. §. seruū tuuz iprudens. in fi. §. si cer. pe. l. j. dubitando videatur tenere cōtrariū. C. de fur. l. falsus in prin. iij. q

a Cā. nō. ADDE qd si creditor scribat dñi. hoc mō El tēpo vil pagatito et mandatello cū vostra salute e mia et debitor de dit pecuniā homini fide digno q̄ au fugitvel cre ditorū nō de tulit: an de bitor sit libe rat? et quo re medio sibi cōsulat vide Bal. p. fi. cc. cxx. ij. li.

b C. Ignorā ter. ADDE Ut p Bal. p. fi. iij. cū seq. ij. li. vbi pōit d̄ quodaz filiofa. q̄ libauerat. debitozē pa ternū asserē do se habe re mandatū deinde illud nomē debi toris cesse rat etiā asse rendo habe re ad id mā datū vide et Jo. an. i. ad di. ad spec. i. ti. de solu. i. rubrica. vbi pōit et. q. de eo q̄ suasioe falsi pcura toris onidē. tio mādatū falsuz soluit et pcurator falsus ami. fit pecuniāz cui piculo picrit.

c C. Cōditio. nibus. AD DE q̄ et te. nef erie falsi si p dolum solu. recepit. l. sinautē. §. itez sciendū de neg. gest. p Bar. pau. de ca. hic in addi.

Sed si queratur an in tales pcuratoz sit translatum dominiuz certuz est q̄ nō. vt. l. si ego. §. de nego. gest. nō enim hic agebat tradens: vt pcuratori quereretur: sed vt domino per ipm pcuratoz: vt. l. vero pcurator. j. d. solu. et. l. qui mihi donatus. j. de dona. ¶ Si queratur q̄ liter subueniatur contra istū falsuz pcuratoz. Rūdeo siquidē accepit malo animo tenetur furti condi. fur. et codi. ob causaz: vt hac. l. sed si nō habuit malū animū: tunc soluz tenetur cōdi. ob cām: vt hac. l. si. nō enī. et. §. q̄ si dominus. ¶ Sed dices tu quomodo datur conditio ob cām cūz dñiū nō sit translatuz in eū: et nemo cō dicit re suaz: vt. §. dixi. Rūdeo oporteret te itelligere eo casu quo nō fuit furtuz cōmissuz: quia solutio fuit recō ciliata consūptione qd̄ prodest ad conditionez ob cām: sicut ad certū conditionē: et ad cōdi. indebi. vt no. §. eo. l. iij. §. subtilius. in. ij. glo. ¶ Itē queritur quādo datur conditio ob cām quasi causa nō secuta: que est ista cau sa que nō est secuta ob quaz datur conditio. tex. videtur hic dicere ratihabitione. Tu dic quandoqz ego solui tibi simpliciter credens te pcuratoz: et per cōsequens me liberatū incontinētī: nec a te aliquid petij ultra: et datur mihi cōditio indebiti: vt dictuz est. Aut a te petij: et tūc dicitur causa cessare eoipso q̄ nō sequitur liberatio. sed si forte licet crederez me liberatū: dixi tibi facias q̄ ego habeaz litteras ratihabitionis: tūc diceretur cessare cau sa si ratihabitione nō sequeretur. Itaz distinctionē ponit textus. in. l. si quis offerenti in prin. j. de solu. omnia ta men dicta remedia tolluntur contra dictū falsuz pcuratozem ratihabitione secuta per. d. l. si quis offerenti facit bec. l. in prin. et. l. vero pcurator. j. de sol. ¶ Secū do quero quādo falso pcuratori qui nūq̄ habuit mā datuz soluitur indebituz. isto casu constat: q̄ in euz non transfertur dominiū: vt. d. l. si ego: qd̄ pater: quia con tractando furtuz facit: vt hic in fi. Itē non est querendū de liberatione cūz non sit debituz: sed querendū est de remedijs contra pcuratoz: et si quidēz ratihabitione nō sequitur falsuz pcurator: tenetur condi. indebi. l. si pcurator. j. de condi. inde. et hac. l. in prin. et. l. cūz indebituz. §. i. j. ti. ij. et. l. si vendidero. i. fi. j. de fur. Tenetur eti am furti: et cōdi. furtiua si habuerit anūmūz interapien di: vt hic in fi. et dicta. l. si vendidero: et. l. falsus. C. de fur. tamen ratihabitione secuta tenetur dominus condi. in debi. vt hac. l. in prin. et. d. l. si vendidero. in fi. et meli us in. §. si ticius. non tamē tollitur conditio fur. que na ta erat debitoi contra pcuratoz: vt. d. l. si vendi dero. §. si ticius. qd̄ qualiter procedat: dic vt ibi: et hoc quando tali falso pcuratori solutus est ignozāter. s; si sciēter solutus esset. tunc si quidēz ego scui euz falsū pcuratozēz video: sibi donare. vt. §. dixi. Si vero cre debaz ipsum esse verū pcuratozēz: sed sciēter solui in debitū: tunc video: donare domino. tamen cōtra ipsuz falsuz pcuratozēz cōpetunt mihi omnia predicta re media: que tamē tolluntur ratihabitione secuta: vt. l. si tibi dederis. j. de dona. et hoc d̄ secūdo. ¶ Tertio que ro quando falso pcuratori qui semel habuit mandatuz: et fuit reuocatus soluitur indebituz. Respondeo per om nia idēz qd̄ i falso pcuratoz: qui nunq̄ habuit mā datuz: vt no. hic in pma glo. ¶ Quarto quero quan do falso pcuratori qui habuit mandatuz: et fuit reuo catus soluitur debitum. Respondeo: vt. d. l. cūz quis §. i. de solu. et hic no. in prima glo. ¶ Sed dubitatur cū in multis casibus. §. sit dictuz: aut secuta est ratihabitione aut non. ¶ Quero quid habet facere soluens si dubi tat: an dominus ratuz habeat vel non: dic vt. l. si inde bituz. j. rem ra. ha. ¶ Ultimo ex p̄dictis apparet: q̄ nō est questio vtruz in dubio soluens videatur trāfferē do minuz vel non quādo soluit pcuratori simplici: quia non videtur transferre: vt dicta. l. si ego. §. d̄ nego. gest. Nec ob. l. dotis fructus. §. si. cūz sequenti. j. de iure do. et. l. i. j. pro dote: quia ibi precedebat titulus habilis ad translationez dominiū in accipientez. hic vero no prece

xv

debat titulus. Aut soluitur: vt procurator in rez suam: z tunc dicit vt. j. tit. ij. l. quonia. z. s. dixi. C. ultimo not. si dubitatur an soluit: vt procurator in rez suaz vel simpli: an vt nuncio: an transferendo dominus faciat libera ri hoc perpendi debet ex qualitate verborum preceden: tium: z sequentium z eorum que gesta sunt: vt in. c. inspicimus. extra de re. iur. li. vi.

Ex. l. sequenti.

C. An licituz sit libero homini dare se in questione vel ad torturam alicui: ibi. Quero. Et satis dicitur lucrari qui voluntate suaz iplet: ibi. S. p. z ad fi.

Am seruus.

Res ob causaz data causa nō secuta. etiā

si deserit extare condicitur: z si nō est translatuz dominus ad exhibendum: z furti seu condi. fur. agitur hoc dicit. Diuiditur primo ponit vnuz dictū. secundo ponit aliud qd videtur cōtrariuz primo. tertio reducit ad concordia addendo aliqua. quarto addit quedaz ad predicta. secūda ibi. labeo. tertia ibi. sed procul quarta ibi. sed si ritius. C. p. s. s. offi. prefec. vi. l. iij. s. i. dicit. Hugolinus qd hic suspendit euz iniuste. Azō dicit qd imo iuste: qd furtuz nō est publicuz crimen. Guil. de cu. idē alia ratione: videlicet: quia hic suspendit seruuz qui est vilis persona: z in viles personas prefectus vigiluz habet iurisdictionē z potestates: vt. l. cōtraria. facit. l. interdus. s. qui fures. ff. de fur. C. Secūdo op. z videtur qd re precepta debeat agi ad extimationē: vt. l. in re furtiua. j. de condi. fur. no. per glo. s. eo. l. si pecunia s. i. iste passus est difficilis multuz. Finaliter ego teneo i obligatione rez dari: vel reddi debere agi ad ipsaz re: vt hic z. l. si seruū. s. fi. de verbo. obli. z. l. promisso: j. de cō sti. pecu. fiet tamen executio in extimatione: z etiā condēnatio poterit fieri in extimatione: vt. l. iulianus. j. de confes. z. l. si. que sen. sine ap. rescin. z ibi. plene no. Sed in obligatione rez restitui potest agi: z peti ipsa res z peti extimatio: vt. j. de condi. fur. l. in re furtiua. z. l. i. C. e. ti. z. l. si seruus. s. boue. dixi plenissime in. l. stipulatiōes non diuiduntur. j. de verbo. obli. in vltis opi. z in. vi. questione. C. p. de. l. si dominus. j. de prescrip. verbis Solu. ibi seruus fuit datus extimatus. C. p. ad fi. ga in furto requiritur qd quis contractet animo lucrandi: vt. l. i. j. s. fur. sed hic nō habuit animuz lucrādi ergo zc. Solu. optime glo. z no. qd satis videtur lucrari euz voluntate suaz impleuerit de eo. qd placet z est no. No. qd re precepta agitur ad ipsaz rez dixi in. l. vinuz. s. si cer. pe. Quero circa principuz. l. vtruz sit licitū libero homini dare se alicui in questione vel ad torturaz. Glo. in d. l. interdus. s. qui furē. de fur. dicit qd sic. Contrarium ibi dixi naz liber homo non est dominus mēbroz suoz: vt. l. liber homo ad. l. acquil. Itēz tortura est meriū perij: vt. l. defensores. C. de defen. ci. z in auct. s. testi. s. i. z no. in. l. imperiuz. ff. de iurisd. om. iudi. ergo pacto p uatorū: nō potest concedi: vt. C. de iurisd. om. iudi. l. p uatoruz nec eniz potest quis permittere alicui qd euz percutiat: vel qd corpus eius cruciet: vt. l. i. s. vsqz adeo. de iniur. secundo quero si verum est id qd prefectus vigiluz iuste fecit: ergo seruus fuit in facinore deprehensus. ergo iste non tenetur. Respōdeo dico qd fecit iuste hoc est iurisdictionē habuit iudicandi de hoc crimine: non tamen cōtra istuz habuit legitimaz probationes. vel aliter: z verius hic fuit datus: vt per accipientez haberetur questio. vnde coipso qd per euz est repertus in facinore cessat cā ob quaz datus ē: fateor: tamē qd confessio extorta a seruo precedentibus legitimis iudicijz faciat etiā fidez contra dominum: vt. l. cum probatio. j. de proba. Bartolus.

Ex. l. sequenti.

C. An illa verba dedit vendit: z tradidit cōstituant venditionem: ibi. Contra. Et an donatio olim z hodie fuerit cōtractus inominatus z hodie nominatus: ibi. Pro declarando. Et an quādo contractus est permixtus nominatus cū inoiato habeat locuz conditio ob causaz:

ibi. Reassumo.

d

Edi.

Ista. l. ē valde no. z hoc dicit. Quādo ex pre dātis pecuniā z ex pre dātis species venit dari nō est ēptio z vēditio: sed ptractus inoiatus. ideo habebit locuz cōditio ob causaz hoc dicit Glo. diuidit. primo ponit dictuz. secundo tres rationes. secūda ibi z ideo. tu dic qd non sunt rationes. i mo sunt illationes ex dicto. C. p. z videtur qd iste sit cōtractus emptionis z venditionis: vt. l. naturalis. s. i. j. de prescrip. s. bis. Solu. hic fuit data pecunia: vt species ibi fuit numerata. Istud est diuinare in se tamē verum est. vel dic qd hic fuit actum: vt stichū daret hoc est accipientis faceres qd non est de natura emptionis: z vēditio. l. ex empto. in prin. j. de ac. emp. Ex hoc sequitur qd est contractus inominatus do vt des. istud colligitur hic in verbo fingo. sed in. l. contraria fuit dictum do pecuniam: vt accipiam species verbum enim accipio non includit de necessitate translatione dominij: vt ibi patet. Contra hoc op. extra de. l. si stipulatus. de vsuris. Solu. ibi verbum dari fuit apposituz iuxta contractum emptionis z venditionis. ideo intelligitur iproprie secunduz naturaz contractus. simile in. l. i. in prin. j. s. po. z ideo instrumenta que fiunt tota die que dicitur dedit vendidit z tradidit non cōstituunt contractuz inominatum propter verbum dedit: immo verbus dedit intelligitur improprie propter verbū vendidit cui adiicitur. Sed si diceret dedit z tradidit: nō adiecto vēdidit tūc esset contractus inominatus: vt hic: sed si diceret tantum tradidit pro certa quantitate pecunie intelligeretur venditio: vt. d. l. naturalis. s. i. j. de prescrip. verbis que tene menti. C. Secundo op. ad. s. z ideo d. l. naturalis. s. sed si stichum de prescrip. verbis. Solu. vt in gl. z bene hic z ibi. C. Venio ad fi. l. z op. z videt qd possit agi vt caueatur de euictione: vt. l. ij. j. de euic. Solu. ibi in contractu emptionis: z vendi. hic in contractu inominato ista est vera. Alij: vt Jo. dicunt qd hic exigitur satisfactio. sed in contractu venditionis sufficit nuda pmissio. Istud non videtur verum per. l. sciendum. j. s. euic. z ideo tene primam. C. p. z videtur qd conditio ob causam locum non habeat: vt. l. ea conditione. C. de rescin. ven. z. l. sciunt. C. de rei ven. Solu. dicit glo. illud verum in cōtractibus nominatis in quibus cessat cōditio ob causaz hoc i inominatis: z propter hoc fuit facta hec. l. vt ostenderet qd non habet locuz cōditio ob causam in contractibus nominatis: sed in inominatis. ideo in. l. i. in fi. j. de re. permu. Contra hoc op. glo. donatio est hodie contractus nominatus. qd patet: quia consensu contrahitur: vt. l. si quis argentum. C. de dona. ergo est nominatus: vt probatur in. l. i. j. de re. permu. sed in donatione est locus conditioni ob causam: vt. l. i. C. de dona. que sub modo: z. C. eo. l. ea. lege. z de dona. l. cū res ergo zc. Solu. dicit glo. fallit in contractu donatio nis qui est hodie contractus nominatus. sed olim erat inominatus. Pro declarando istam glo. i. habem⁹ videre vtrum hoc sit verum qd donatio fuerit olim cōtractus inominatus: z hodie nominatus. qd tenet glo. hic: z in. l. pacta. j. s. contraben. emp. z. C. e. l. ij. Ja. bu. dicebat qd etiam hodie est inominatus. licet enim hodie contrahatur consensu. non sequitur ergo est nominatus: quia multi contractus fiunt qui consensu contrahuntur: z sunt inominati. Et sepe etiam quidaz contractus qui contrahuntur re inominati dicuntur: vt. l. iurifigentuz in prin. de pac. pro Ja. facit: quia etiam hodie ex contractu donationis nō oritur actio. sed ppter pactuz seu contractuz datur conditio ex. l. vt. d. l. si quis argentuz. Sed de natura contractuum nominatorū est qd eipso qd subsunt actionez producant: vt. d. l. iurifigentuz in prin. ergo zc. Alij dicunt qd olim: z hodie fuit cōtractus nominatus: quia ita elegit nōmē est donatio sicut locatio z venditio: z si. euz igitur habeat speciale nomen ergo erat z est contractus nominatus: vt no. s. re.

a C. In iuste

ADDE qd pau. s. ca. ex eo qd gl. apel lat finiaz lata a iudice i cō petēti iniu. stā esse notā dū qd si quis vellet vice. re finiaz nul. lā z diceret illā iniustam si septe ageret al. gl. singulararem in auc. s. heredi. z sal. i. s. exheredatof in vbo iuste z gl. in. l. i. j. s. testa. alex. vō p hoc alter z ibi bal. in. l. scire oz s. fi. in vbo iuste. j. s. ex. tutoum

b C. Uilis.

ADDE fm fulg. z alex. qd nō poterat hic fuit puniri pena capitali p. l. i. C. de offi. psec. vigi. s. dicit remitti ad psecuti vrbis si pena capitali dignus erat

c C. Dedit.

ADDE vt p eudē bar. in. l. i. C. de re. pmu. z in l. exēpto in prin. j. s. ac. ep. z. l. i. si stipulatus. j. s. vsuris

d C. Donatō

ADDE. vt p alex. i. l. iurifigentuz in pri. s. s. pac. cui iquātuz tāgit p bal. an statutu lo queō i vēdi. habeat locū pmutati. et se remittit: ad spec. i. ti. de ep. z ven. di. s. nūc dicitur el. ij. s. fi. sed pone statutu z ibi Jo. an. adde p illos Ro. cōfi. cvij.

permutu. super rubrica. Istas partē ego teneo. Et probō in contractibus innominatis locus ē penitentie ex parte implentis: vt. l. si pecunias. §. e. Sed in donatione nō est locus penitentie: vt. l. aristo. j. de dona. ergo nō erat nec est innominatus: et sic allego p. casu. l. aristo. nō ob. q̄ olim nō contrabebatur consensu: q̄ etiam stipulatio oliz nō contrabebatur consensu: et tamen est cōtractus nominatus. vt. l. i. si. de pac. et etiaz alij contractus noīati: qui contrahuntur re nō celebrantur consensu solo: vt. d. l. iuriscientuz in prin. Non ob. q̄ ex isto contractu nō oratur actio: q̄ debes scire q̄ aliud est donatio: aliud ē pactuz de donando: sicut aliud est venditio: aliud ē pactuz de vendendo. Donatio enīz eo ipso q̄ est perfecta est idēz de iure antiquo et de iure nouo. In pacto nō modo de donando est hodie imutatus per. d. l. si quis argētuz: et de illo nō querimus hic: sed hoc premisso dicit gl. q̄ fallit in contractu donationis in quo habet locus cōditio ob cām: s̄ sit cōtractus noīatus: est ne istud vep̄ respondeo q̄ in contractu donationis cōditio ob cām bene habet locus si causa ob quā datur nō est secuta: vt. C. eo. l. ea lege. et de do. l. cū res. et. C. dōa. que sub modo. l. i. et bene no. j. de dona. l. i. sed ex penitentie nō habet locus cōditio ob cām ad reuocandum id in quo ē donatio. vt. l. aristo. j. de dona. potest tamen bene penitere ne fiat illud q̄ fuit actuz in donatione quando fuit apposituz tantuz ad cōmoduz penitentie: vt. d. l. aristo. et statim dicaz in alijs cōtractib⁹ nominatis. ¶ Secūdo habemus videre que sit ratio specialitatis in donatiōe. respondeo in alijs contractibus nominatis ex pacto in continenti appposito: vt aliquid detur vel fiat ifo: matur actio descendens ex eo contractu: vt. l. tenetur. §. i. j. de ac. emp. et. l. in bone fidei. C. de pac. et. l. iuriscientuz. §. i. de pac. ideo cū ad hoc competat actio ex contractu nominato non habet locus cōditio ob cām: sed agitur actione ex eo contractu. Sed in donatiōe hoc nō est. Exēpluz dono tibi libuz: vt soluas creditoibus meis. donatio fit p. te: et ad tui cōmoduz non poterit informari: vt pariat actionez mihi: vt habuisti no. in. l. lecta. §. si cer. pe. et. C. de pac. l. petens: et. l. iuriscientuz. §. quinimo: et ibi glo. et sic cū actione ex eo contractu nō possit agi: habet locus cōditio ob cām. Eadez ratione dico idēz in alijs contractibus nominatis. Bone promitto tibi per stipulationez dare centum: vt vadaz pro me romam. ex hac stipulatione non potest agi actione ex eo contractu vt vadaz pro me romaz: q̄ fuit interposita pro te nō cōtra te: vt no. in. d. l. petens. poterit ergo agi cōditione ob cām: vel actione prescrip. verbis: sicut in contractib⁹ innominatis. dicaz. in. d. §. quinimo. ¶ Contra predicta op. et videtur q̄ etiaz in contractibus nominatis vbi ex pacto informatur actio ex eo cōtractu possit agi cōditione ob cām: vt. l. cū te. C. de pac. inter emp. et ven. Sol. dicit gl. et bene q̄ ibi illud q̄ deuenit in contractu alias in pacto dederat causam contractui nominato: vt no. in. d. l. cum te. secus si causam non dederat: vt. d. l. ea cōditione. C. de rescin. ven. et ista vera secūduz omnes licet quidam glosatores antiqui aliter dixerint vt no. in. l. pacta conuenta. j. de contraben. emp. circa si. magne glo. ¶ Contra predicta op. et videtur q̄ etiam in aliquibus contractibus innominatis nō habeat locum cōditio ob cām: vt facio vt des: et facio vt facias: q̄ facta nō possunt repeti vt. l. pe. j. de prescriptis verbis. glo. fate tur contrariuz: et sic habet locum soluz in do vt des: et in do vt facias: et in do vt non facias: et in permutatione. si mile habuisti in. l. si pecuniam in prin. §. eo. sed hoc non est veruz: quia etiā facta quandoq̄ possunt repeti: vt. l. si quis accepto. §. eo. Preterea licet non possint repeti tamen sunt prodita remedia in locum cōditionis ob causam: vt. l. cum proponas. C. de dolo. et hoc etiam tenebat Dui. de cu. ¶ Reassumo ergo predicta breuiter. quandoq̄ est contractus innominatus mere et simpliciter: et tunc habet locum cōditio ob causam: tam ex peni-

tentia: q̄ ex causa cessante: vt hic et. l. si pecuniam in prin. §. eo. et. l. naturalis per totum. j. de prescriptis verbis q̄ q̄ est contractus nominatus mere et simpliciter: et tunc nullo modo est locus cōditioni ob causam: nec ex penitentie: nec ex causa cessante: vt hic et. l. i. j. de re. permut. et. l. inciuile. C. de rei ven. et. l. sicut. §. ac. et ob. quandoq̄ est permixtus contractus nominatus cū innominato. exempluz vendo tibi funduz pro cētū hoc pacto: vt des mihi librum. naz hic primo est contractus nominatus: quia vendo: et est mixtus cum cōtractu innominato. vendo enim vt des. Aliud etiaz exempluz dono: vt aliquid facias: vel vt aliquid des: vel promitto per stipulationē vt aliquid des vel facias. In his vides permixtus cōtractum nominatus cum innominato: et breuiter vbiq̄ contractus nominatus celebratur ob aliquā causam extrinsecam extra substantiaz ipsius contractus potest dici permixtus contractus nominatus cū innominato. isto vocabulo vtitur. l. aristo. j. de dōa. hoc ergo casu dicaz. Aut illud q̄ deuenit in pacto informat actionez descendentes ex contractu nominato: aut nō. primo casu aut illud q̄ deuenit in pacto fuit causa finalis ob quā deuentum est ad contractū: et ea cessante potest agi cōditione ob causam: vt. l. cum te. C. de pac. inter emp. et ven. Aut non fuit causa finalis: et tunc secus: vt. l. ea. C. de rescin. ven. Si vero actio non informatur: tūc potest agi cōditione ob causam causa cessante. vt. l. i. C. dōna. que sub modo cum si. §. alle. et hoc est verum de cōditione que oritur ex cessatione cause. ¶ Sed si queris an in contractibus nominatis sit locus cōditioni ob causam ex penitentie. dicaz aut per penitentie quis vellet recedere ab eo q̄ venit in cōtractu nominato: et non potest vt. d. l. aristo. Aut ab eo q̄ venit in pacto extrinsecō: et tunc aut illud pactuz fuit apposituz gratia penitentie tantuz. et licet sibi penitere. Aut gratia ipsius et alterius et non licet: vt. l. i. j. et ibi no. et. l. iij. et. l. quesituz. j. §. ser. expo. et. l. aristo. de dona.

De cōditione ob turpem cām.

¶ Continua vt in glo. ¶ Querit glo. circa rubricā vtz hic titulus habeat locum ob causam preteritaz vel futuram. dicit glo. ob vtranq̄. Idem no. C. e. super rubrica hoc videtur cōtra. l. pe. j. eo. vbi ob causam turpez preteritam pecunia data repeti non potest simile q̄ met⁹ causa. l. ij. Bicut doc. q̄ debet intelligi glo. q̄ hec cōditio respicit cām futuram vel preteritaz intellige preteritam tēpore repetitionis: sed futuraz tempore traditionis: et sic non ob. contraria. Sed cōditio ob cām nunq̄ habet locum si causa ob quam datur est facta: et preterita. facit. l. si plagij. de verbo: obli. et q̄ ibi no. dicit vt ibi Bartolus.

Ex. l. sequenti.

¶ An id q̄ iudici daf vt ferat sniam pro se iustam siue iniustam possit repeti: ibi. Ex qua. Et an qui dedit pignora ob turpē causam possit illa repetere: ibi. Querit glo.

¶ Dne. Datum ob causam honestā non repetitur causa secuta. sed datum ob turpem cām si est turpitudō ex parte accipientis repetitur. secus si est turpitudō ex parte dantis vel vtriusq̄. hoc dicit vsque ad. §. si tibi indicium

¶ Opp. dicit hic in. l. vtruta. §. si. i. si. q̄ quando aliqs dat iudici versatur turpitudō solum ex parte recipientis Contra. C. de pe. iudi. q. ma. iu. l. i. et auē. ibi posita. Duius timore iste. §. si. sed si dedi. legitur in glo. duob⁹ modis. secundum primuz modum corrigitur per sequentē litteram: ibi. sed hic quoq̄. et secunduz hoc. l. contraria non ob. secundū alium non corrigitur et ista est vera: quia si corrigetur. l. sequens que incipit vbi nihil adderet ad precedentia. ¶ Ex qua lec. habes q̄ aut quis dat iu-